

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Volby do zastupitelstev obcí

Zpracovala: Kateřina Šerňáková

Plzeň, 2014

Prohlášení

Prohláším, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpalá zpravidla ve své obvyklé práci.

Plzeň, červen, 2014

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat JUDr. Václavu Henychovi za vedení mé diplomové práce, cenné rady a odborný dohled. Mé poděkování patří také Mgr. Janu Dvořákové za odbornou pomoc při vypracování práce. V neposlední řadě děkuji rodině a přátelům za vynaloženou trpělivost a podporu.

OBSAH

1	ÚVOD.....	- 1 -
2	OBECNÝ NÁSTIN ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY.....	- 3 -
3	OBEC JAKO ZÁKLADNÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÝ CELEK.....	- 5 -
4	ÚSTAVNÍ ZÁKLADY VOLEBNÍHO PRÁVA.....	- 8 -
5	VOLIČ.....	- 11 -
5.1	AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO.....	- 11 -
5.2	PŘEKÁŽKY VÝKONU VOLEBNÍHO PRÁVA.....	- 11 -
5.3	PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO.....	- 12 -
6	ZASTUPITELSTVO A JEHO ORGÁNY.....	- 15 -
6.1	ORGÁNY ZASTUPITELSTVA.....	- 19 -
7	VOLEBNÍ ORGÁNY.....	- 21 -
7.1	STÁTNÍ VOLEBNÍ KOMISE.....	- 21 -
7.2	MINISTERSTVO VNITRA.....	- 21 -
7.3	ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD.....	- 22 -
7.4	POVĚŘENÝ OBECNÍ ÚŘAD.....	- 22 -
7.5	KRAJSKÝ ÚŘAD.....	- 23 -
7.6	OBECNÍ ÚŘAD.....	- 24 -
7.7	OBECNÍ ÚŘAD V OBCÍCH, KDE JSOU ZŘÍZENY ALESPŮŇ DVA ODBORY.....	- 24 -
7.8	STAROSTA.....	- 24 -
7.9	OKRSKOVÁ VOLEBNÍ KOMISE.....	- 25 -
8	KANDIDÁTNÍ LISTINY.....	- 27 -
8.1	KANDIDÁTNÍ LISTINY.....	- 27 -
8.2	PROJEDNÁNÍ A REGISTRACE KANDIDÁTNÍCH LISTIN.....	- 28 -
8.3	VZDÁNÍ SE A ODVOLÁNÍ KANDIDATURY.....	- 29 -
8.4	HLASOVACÍ LÍSTKY.....	- 30 -
9	HLASOVÁNÍ.....	- 32 -
9.1	VOLEBNÍ OKRSKY A OBVODY.....	- 32 -
9.1.1	Volební obvody.....	- 32 -
9.2	SEZNAMY VOLIČŮ A JEJICH INFORMOVÁNÍ.....	- 33 -
9.3	VOLEBNÍ KAMPAŇ.....	- 34 -
9.4	VOLEBNÍ MÍSTNOST.....	- 34 -
9.5	ZÁSADY A ZPŮSOB HLASOVÁNÍ.....	- 36 -
9.5.1	Zásady hlasování.....	- 37 -
10	ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VOLEB DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ.....	- 40 -
11	VZNIK A ZÁNİK MANDÁTU, NASTUPOVÁNÍ NÁHRADNÍKŮ, NOVÉ VOLBY.....	- 43 -
11.1	NASTUPOVÁNÍ NÁHRADNÍKŮ.....	- 43 -
11.2	NOVÉ VOLBY.....	- 44 -
12	SOUDNÍ PŘEZKUM.....	- 45 -
13	NÁROKY ČLENŮ VOLEBNÍCH KOMISÍ A NÁROKY MANDÁTŮ.....	- 47 -
14	ZÁVĚR.....	- 48 -
15	RESUMÉ.....	- 59 -
16	SEZNAM LITERATURY.....	- 61 -

1 ÚVOD

Téma mé diplomové práce je volby do zastupitelstev obcí. Toto téma jsem si vybrala proto, že jsem se osobně při těchto volbách účastnila, a to jako členka okrskové volební komise pro primární volbu prezidenta. Tato zkušenost mne vedla k tomu, že jsem se o problematiku voleb začala zajímat v širších souvislostech. Zajímaly mne otázky týkající se činnosti orgánů obce a volebních orgánů. Cílem mé diplomové práce je představení procesu přípravy a při těchto volbách do zastupitelstev obcí, následné zpracování výsledků voleb i otázky soudního přezkumu voleb, který vyústí v kazuistiku, která popisuje přípravu a při těchto volbách do zastupitelstva Městské části Praha 13, kde jsou definovány všechny činnosti volebních orgánů, směřující ke zdárnému při těchto volbách. Zvolené téma je na hranici několika v dních oborů – práva, politologie, sociologie a statistiky. Jako studentka práv se zabývám touto problematikou z pohledu práva.

Moje práce je rozdělena do 14 kapitol, ve kterých jsem se postupně v nově vysvětlení jednotlivých pojmů, souvisejících s problematikou voleb do zastupitelstev obcí.

První kapitolu tvoří úvod, kde definuji cíl své práce a i otázku motivace, tedy proč jsem si toto téma vybrala. Ve druhé kapitole rozebírám obecný nástin územní samosprávy České republiky, což považuji pro komplexnost své práce za důležité. Ve třetí kapitole se zabývám problematikou obce, jako základního územně samosprávného celku, jeho znakem a činností v jeho samostatné a přenesené působnosti. Čtvrtá kapitola je věnována ústavním základům volebního práva, rozebírám zde princip rovného, tajného a primárního volebního práva a svobody voleb. Tuto kapitolu považuji pro samotné uchopení problematiky voleb velmi důležitou, a proto jsem se rozhodla ji začlenit do obsahu své práce. Pátá kapitola rozebírá pojem volič a zabývá se i problematikou volebního práva a jeho předpoklady. V šesté kapitole představuji zastupitelstvo obce a jeho orgány. Rozsáhlá sedmá kapitola představuje širokou škálu volebních orgánů, tak jak je definuje zákon o volbách do zastupitelstev obcí č. 491/2001 Sb. v platném znění. Osmá kapitola definuje problematiku kandidátních listin. Dále se zde věnuji činnosti registračního úřadu ve věci projednání, registrace kandidátních listin a zajištění tisku hlasovacích lístků. Obsáhlá devátá kapitola zahrnuje problematiku hlasování. Rozebírá pojmy volební okrsky a volební obvody. Představuje

seznamy voličů, zabývá se problematikou volební kampaně. Popisuje zásady a způsob hlasování a základní náležitosti, které musí být ve volební místnosti tak, aby splňovaly požadavky vycházející ze zákona o volbách do zastupitelstev obcí. V desáté kapitole se vztahuje k zjištění výsledku voleb do zastupitelstev obcí. Vznik a zánik mandátu, nastupování náhradníků a nové volby je kapitola jedenáctá. Dvanáctá kapitola popisuje možnosti soudního přezkumu voleb do zastupitelstev obcí, jeho jednotlivými typy a právními předpisy s touto problematikou související. Třináctá kapitola je věnována nárokům členů volebních komisí a nárokům na mandát. V této kapitole docházím k závěru, že by odměna členů komisí měla být zvýšena, tak aby byla adekvátní.

V závěru své práce hodnotím splnění cíle a navrhuji legislativní opatření sjednocení vyznačování preferencí ve všech typech voleb stejným symbolem. Detailně se zde vztahuje k praktické kazuistice, která popisuje přípravu a průběh voleb na území Městské části Prahy 13.

Při psaní své diplomové práce jsem se opírala zejména o pramen českého zákonodárství, zvláště ze zákona č. 491/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o volbách) a ze zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o obcích). Dále jsem pracovala s odbornou literaturou, týkající se dané problematiky, kterou jsem uvedla v seznamu použité literatury. Při psaní některých kapitol, jež se týkají praktické stránky chodu voleb, jsem využila některých svých zkušeností, jež jsem nabyla jako členka volební okrskové komise.

2 OBECNÝ NÁSTIN ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY ESKÉ REPUBLIKY

Mezi právní předpisy, které tvoří ústavní pořádek České republiky a které se dotýkají oblasti územní samosprávy, patří zejména Ústava České republiky č. 1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb. Z hlediska ústavního vymezení obecní samosprávy lze do tohoto konceptu zařadit i Evropskou chartu místní samosprávy jakožto mezinárodní smlouvu.¹ Česká republika dělí své území na samosprávné celky a toto dělení podkládá Ústavou České republiky. Článek 99 Ústavy uvádí, že Česká republika se dělí na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Nositeli územní samosprávy jsou územní samosprávné celky (jednotky), jimiž jsou v České republice obce (jako základní územní samosprávné celky) a kraje (jako vyšší územní samosprávné celky). Z Ústavy vyplývá, že jde o územní společenství obcí, která mají právo na samosprávu.² Výkon samosprávy je v územních samosprávných celcích svěřen jejich orgánům. Orgány obce rozumíme zastupitelstvo obce jako nejvyšší orgán, radu obce, působící jako výkonný orgán, starostu, stojícího v čele obecního úřadu, zastupujícího obec navenek, obecní úřad, který je personálně tvořen starostou, místostarosty a v případě zřízení i tajemníkem obecního úřadu. V případech stanovených zvláštními zákony zřizuje starosta pro výkon působnosti zvláštní orgány obce a jmenuje a odvolává jejich členy.³

Samospráva územní, má právní vymezené územní jednotky (obce, kraj) obstarávat určitý, právem vymezený okruh záležitostí samostatně, relativně nezávisle na vyšším společenském mechanismu (státu), jehož je ovšem samosprávná územní jednotka součástí.⁴

Dle nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 34/02 (náleze byl vyhlášen pod č. 53/2003 Sb.), je záruka územní samosprávy podle Ústavy lakonická. Vedle rozlišení lokální a regionální úrovně samosprávy (čl. 99) je územní samospráva pojata jako právo územního společenství obcí vyrážající z jeho vlastností a schopností, jak konstatoval Ústavní soud v předloženém nálezu z 19. 11. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 1/96. Ústavní soud

¹ KOŘÍM, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s, str. 13

² HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, str. 142

³ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009., str. 170

⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C.H.Beck, 2003., str. 876

považuje místní samosprávu za nezastupitelnou složku rozvoje demokracie. Místní samospráva je výrazem práva a schopnosti místních orgánů, v mezích daných zákonem, v rámci své odpovědnosti a v zájmu místního obyvatelstva regulovat a řídit část veřejných záležitostí. Ústava tuto schopnost umožnila a prosadit mimo jiné tím, že zakládá právní subjektivitu územních samosprávných celků a po určité době samosprávné subjekty mají vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.⁵

Územní samosprávné celky jsou dle Ústavy považovány za veřejnoprávní korporace, jsou tedy právními osobami, které vlastní majetek, s nímž mohou v rámci rozpočtu hospodařit. V této oblasti mohou být státem regulovány jen v případě ochrany zákona a způsobem zákonem stanoveným. Jinak tak konají v rámci samostatné působnosti.

Dle nálezu Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 5/2003, územní samosprávné celky reprezentující územní společenství občanů musí tak mít prostřednictvím autonomního rozhodování svých zastupitelských orgánů možnost svobodně rozhodnout, jakým způsobem naloží s finančními prostředky, jimiž jsou pro plnění úkolů samosprávy vybaveny. Právo hospodaření se svým majetkem samostatně na vlastní účet a vlastní odpovědnost je atributem samosprávy. Nutným předpokladem naplnění efektivního výkonu funkcí územní samosprávy je tedy i existence vlastních a dostatečných finančních, resp. majetkových zdrojů.⁶

---

⁵ *Obce 2008-2009*. Praha: ASPI, 2008. Meritum, str. 20

⁶ KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009. sv. 2., str. 780

3 OBEC JAKO ZÁKLADNÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÝ CELEK

Územní samospráva je právně ukotvena v hlavě VII. Ústavy. V této části se vnují základní definice územní samosprávy, tedy základních a vyšších samosprávných celků, a jejich vymezení. Obec jako základní územní samosprávný celek je upravena zákonem č. 128/2000 Sb. v platném znění.

Obecní samospráva v České republice je upravena právními předpisy, především obecním zákonem. V právním státě je typické, a pro oblast veřejného práva to platí obzvláště, že základní principy svébytné právní oblasti bývají vymezeny v předpisech, které tvoří ústavní požadavky státu.⁷ V souladu s těmito ústavními zákony je obecní samospráva dále upravena navazujícími právními předpisy.

Obec je základním územním samosprávným celkem, mezi jehož znaky lze adit jejich územní základ, osobní základ a právo na samosprávu.⁸

Územním základem se rozumí, že obec vykonává svou správu nad určeným územím, jež je určeno hranicemi obce, oddělenými její od jiných samosprávných celků. Území obce je tvořeno katastrálními územími a obec má jedno nebo více katastrálních území. Území obce lze členit na části. Tyto části jsou pak samostatným katastrálním územím. V případě statutárních měst hovoříme o členění na územní městských obvodů nebo územní městských částí.

Pod pojmem osobní základ se rozumí obyvatelstvo, o jehož potřeby obec dbá. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci trvale hlášená. Státní občanství je speciálně upraveno v zákoně č. 180/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změnách, kterých zákon (zákon o státním občanství ČR). Trvalý pobyt je právně ukotven v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných listech a o změnách, kterých zákon v platném znění. Občanovi obce dosažením 18. roku plynou určitá práva. Jsou jimi například právo volit (aktivní volební právo) a být volen (pasivní volební právo) do zastupitelstva obce, hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva, vyjadřovat se k rozpočtovým návrhům obce, podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty. Samostatná působnost obce je

⁷ KOŘÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, 240 s. ISBN 978-808-7576-281, str. 13

⁸ NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva České republiky*. 1. vydání. Praha: CEVRO Institut, 70 s., str. 142

zajišťována prostřednictvím jejich orgánů. Mezi orgány obce dle zákona o obcích patří zastupitelstvo obce, rada obce, starosta obce, obecní úřad, zvláštní orgány obce. Šdále pak též komise, jestliže jim byl svěřen výkon působnosti.⁹ ŠZákon o obcích kromě institutu obecního uvádí i speciální institut tzv. obecního obecního. Obecním obecním obce je fyzická osoba, které byl tento statut udělen zastupitelstvem obce a která se významnou měrou zasloučila zejména o rozvoj obce. Obecním obecním se při získání této výsadu nestává obecním obce, ale získává právo vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce své stanoviska v souladu s jednacími řádem zastupitelstva.¹⁰

ŠSamosprávu lze charakterizovat jako Ústavou a zákony stanovený okruh úkolů ve veřejné správě, jejichž vykonávání vlastním jménem je svěřeno samosprávné korporaci odlišné od státu.¹¹

Obec je dle čl. 101 odst. 3 Ústavy veřejnoprávní korporací vlastníci majetek, s nímž může hospodářit dle rozpočtu. Samosprávu tedy rozumíme mimo jiné i hospodářství za účelem rozvoje obce a další činnosti v samostatné působnosti. ŠDo samostatné působnosti se řadí ty záležitosti, které jsou územnímu samosprávnému celku jakožto subjektu veřejné správy i právnické osobě vlastním; je-li vykonávají ve veřejnoprávní korporaci vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.¹²

V rámci samostatné působnosti se tedy obce zabývají zejména záležitostmi, které se týkají existence obce a právními územními změnami, jako je sloučení obcí, označení ulic, budov, uzavírání dohod o změně hranic obce apod. Rovněž sem spadají otázky organizace obce, jako je volba a zřízení orgánů obce, zřízení obecní policie, organizace místního referenda, udělování a odejímání obecních anstův. Důležitým prvkem samostatné působnosti je hospodářství s majetkem obce v rámci rozpočtu obce. Obec v rámci samostatné působnosti spolupracuje s jinými subjekty například uzavírání smluv mezi obcemi, zřízení závazků obce a schvalování programu rozvoje obce.

V rámci samosprávy obcí se rozumí výkonem veřejné moci také:

- vydávání obecních závazných vyhlásek, jimiž obce jednostranně ukládají příkazy a zákazy fyzickým a právnickým osobám

⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, str. 155

¹⁰ KOŘÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, 240 s., str. 29

¹¹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, str. 150

¹² HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, str. 160

(typicky jde o obecní závazné vyhlásky regulující tzv. místní záležitosti ve veřejném zájmu)

- ukládání pokut za správní delikty podle § 58 zákona o obcích
- schvalování územních plánů podle stavebního zákona¹³

Do působnosti obce náleží takové záležitosti, o kterých to stanoví zákon. Jde o věci, jejichž zabezpečení patří státu. Ten je pověřen obcí s tím, že jim k tomu poskytne určitý materiální a finanční prostředky.¹⁴ V České republice funguje tzv. smíšený typ veřejné správy, kdy obce vedle samostatné působnosti vykonávají i působnost pověřenou, tedy vykonávají státní správu. Možnost obcí vykonávat pověřenou působnost je deklarována v čl. 105 Ústavy s tím, že tak musí stanovit zákon. Tím je v daném případě především obecní zřízení, které pověřenou působnost upravuje v hlavě III. Zároveň je právo, ale zároveň i povinnost výkonu pověřené působnosti obcí stanovena v zákonech na úseku veřejného práva, které stanoví v činnosti orgánů obce k výkonu toho kterého úseku státní správy. Výkon pověřené působnosti zajišťuje obecní úřad, pokud není stanoveno zákonem jinak (např. vydávání nařízení obce je pravomocí rady obce) nebo pokud není výkon pověřené působnosti svěřen zvláštnímu orgánu obce (např. povodňová komise, bezpečnostní rada obce nebo komise pro sociálně-právní ochranu dětí).¹⁵

Obce mohou užívat vlastní symboly a znak, vlajku (prapor) a razítko (pečeť). Pokud nemá obec svůj historický znak a vlajku, tak ji může na její návrh udělit předseda Poslanecké sněmovny. Podrobnosti o charakteru a užívání svých symbolů může při respektování zákonných ustanovení upravit obec obecní závaznou vyhláškou.¹⁶

---

¹³ *Obec a právo: legislativní příručka pro starostu města obce* / editoři Václav Henych, Jiří Kaucký. Praha: Raabe, 2007.

¹⁴ KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009. sv.2, str. 795

¹⁵ KOŘÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s., str. 72

¹⁶ KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRUŠA Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., str. 10

4 ÚSTAVNÍ ZÁKLADY VOLEBNÍHO PRÁVA

Principy volebního práva pro volby do zastupitelstva obcí jsou zakotveny zejména v l. 102 Ústavy. Zde se uvádí, že členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Princip všeobecnosti zde představuje vyloučení diskriminace voličů, pokudli splní podmínky, jež vycházejí z Ústavy a konkrétních volebních zákonů. Tento princip lze nalézt i v Listině základních práv a svobod, a to v článku 21 odst. 3: „Všeobecnost volebního práva znamená zákaz bezdůvodného vyloučení občanů nebo jejich jednotlivých skupin z účasti na svobodných volbách svých zástupců.“¹⁷

Rovností volebního práva se rozumí, že každý volič je občanem stejným po tom volebních hlasů se stejnou hodnotou. Na princip rovnosti lze nahlížet i z hlediska aktivního a pasivního volebního práva každého voliče. V rámci aktivního volebního práva se projevuje každému voliči, který splnil všechny zákonné podmínky, stejná váha jeho hlasu. Rovnost aktivního volebního práva však není absolutní. Ústavní soud dokonce ve svém judikátu, sp. zn. I ÚS 360/1998, judikoval, že v určitých případech je přípustné určit omezení rovnosti volebního práva. Jedná se především o uzavírací klauzule, podmínky pro podávání kandidátních listin, volební kampaň, volební geometrii a volební aritmetiku.¹⁸

Tajnost hlasování spočívá v tom, že nikdo nemůže zjistit, jak dotyčný volič hlasoval. Proto jsou ve volebních místnostech umístěny speciální prostory pro úpravu hlasovacích lístků, kam se musí každý volič poté, co obdrží od volební komise úřední obálku, odebrat a kde s ním nesmí být nikdo další přítomen, a to ani člen okrskové volební komise. Výjimkou je volič, který nemůže sám upravit hlasovací lístek kvůli tělesnému handicapu nebo pro smyslovou vadu, která mu neumožňuje vykonat volební právo. Ten si může do tohoto prostoru vzít s sebou jiného voliče, ale nečlena okrskové volební komise. Pokud volič do tohoto prostoru nevstoupí, volební komise mu neumožní hlasování. Princip tajného hlasování je v současných právních normách na úseku voleb velmi dobře ošetřen. V případě zákona o volbách do zastupitelstev obcí jej upravují § 33 (zásady hlasování) a § 34, který upravuje způsob hlasování. Volby mohou být svobodné v případě, že je zaručena nepostihnutelnost na základě vlastního hlasování. Proto

¹⁷ KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009. sv. 2., str. 1148

¹⁸ KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009. sv. 2., str. 1151

úkol zabezpečit svobodný výkon volebního práva je spojen s povinností organizátora voleb zajistit podmínky, znemožňující zjistit, kdo jak hlasoval a tedy zabezpečit tajnost voleb.¹⁹

Považují za důležité zmínit také článek 21 Listiny, kde se uvádí, že: „Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“²⁰

Švýcarský princip svobodných voleb je nadřazen všem ostatním principům praktikovaným ve volbách, nebo jejich sebelepší uplatnění nemá bez svobodných voleb význam. Princip svobodných voleb se proto musí odrážet v celém volebním systému.²¹ Tento princip se promítá ve svobodné volbě každého voliče, koho udělením svého hlasu zvolí. Dále je švýcarskou podmínkou naplnění principu svobodných voleb také respekt k dalším souvisejícím právům a svobodám, které jsou pro demokratickou politickou soutěž nezbytné. Patří mezi ně zejména svoboda projevu a právo na informace (čl. 17 Listiny), právo pokojně shromažďovat (čl. 19 Listiny) a právo svobodně sdružovat (čl. 20 Listiny).²²

Z této filosofie vychází i zákon č. 491/2001 Sb., v platném znění, o volbách do zastupitelstev obcí a o změnách, kterých zákon, a to v ustanovení § 2: „Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásad poměrného zastoupení.“

Princip poměrného zastoupení se uplatňuje mimo volby do zastupitelstev obcí i u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Evropského parlamentu a voleb do zastupitelstev krajů. V případě voleb do Senátu Parlamentu České republiky a od roku 2013 i při volbě prezidenta republiky se postupuje dle zásad většinového systému.

V rámci primárních pramenů týkajících se voleb je nutné uvést: Smlouva o EU (čl. 14 o principy volby EP o obecné, přímé, svobodné, tajnost, přetlet); Smlouva o fungování EU (čl. 22 o právo volit municipality).

V rámci sekundárního práva zejména: Směrnice Rady 94/80/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky; Směrnice Rady 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být

¹⁹ KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006, str. 97

²⁰ čl. 21 Listina základních práv a svobod

²¹ KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009, sv. 2., str. 1146

²² KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009, sv. 1., str. 105

volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v
němž členském státě a nejsou jeho státními příslušníky; Rozhodnutí Rady,
kterým se stanoví Akt o volbě zastupitelů v EP ve všeobecných a přímých volbách
(2002/772/ES, Euratom).

5 VOLI

5.1 AKTIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO

Dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí má aktivní volební právo, tedy právo volit, občan, jenž splní následující zákonné podmínky. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí upravuje v ustanovení § 4 odst. 1 právo volit občana obce, který je státním občanem ČR, který alespoň v den voleb (a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb) dosáhl veku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu. Tohoto práva mohou vyútlít i občani ze zahraničí, kteří i vyútlívají i také státní občané jiných států, kterým právo volit upravuje mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. I oni však musí splnit výše uvedené zákonné podmínky veku a trvalého pobytu jako občané ČR. V případě voleb do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části města se zvláštním postavením (územně len ná statutární města) i městské části hl. m. Prahy má právo volit ten volič, který je v den voleb přihlášen k trvalému pobytu v tomto městském obvodu nebo městské části.

5.2 PĚKÁFKY VÝKONU VOLEBNÍHO PRÁVA

Na základě čl. 21 odst. 3 Listiny vyplývá, že volební zákony vymezují podmínky ve výkonu volebního práva. Volič, u kterého taková podmínka nastane, je i nadále subjektem volebního práva, nejde proto o volební census; nemůže však toto právo vykonávat. Charakteristickým znakem těchto podmínek je jejich dočasný charakter: předpokládá se, že zpravidla v budoucnu odpadnou a volič se opět bude moci voleb účastnit. Výčet podmínek se v jednotlivých volebních zákonech liší.²³ Jsou taxativně definovány v ustanovení § 4 odst. 2 zákona. Volič, který má omezenou svéprávnost, který má zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, výkonu vojenské základní nebo náhradní služby, vyřazuje-li to plnění povinností z této služby vyplývajících

²³ SUCHÁNEK, Radovan a Věra JIRÁSKOVÁ. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, 383 s., str. 89

nebo služba vojáka z povolání, nemůže vykonávat aktivní volební právo. Šbez významu není ani specifický charakter zastupitelstev: zejména v případě obcí se předpokládá určitý ufil-vztah volitelů k jejich samosprávě, není je tomu například u parlamentních voleb. U volitelů, který vykonává trest odnětí svobody, často ve vzdálené od místa svého trvalého pobytu, nelze předpokládat stejnou míru informovanosti o dění v obci jako u ostatních volitelů.²⁴ V případě pasivního volebního práva, kterým se zabývá následující kapitola, je předávkou možnosti toto právo uplatnit a být volen pouze omezení svéprávnosti a zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody. ŠP estofle Evropský soud pro lidská práva odmítá myšlenku, že by odnětí svobody na základě odsuzujícího rozsudku mohlo vyvolávat ztrátu jiných práv nebo práva na svobodu a že možnost volit je výsada, nikoliv právo, například souasně, že zákaz pro osoby vykonávající trest odnětí svobody volit není sám o sobě neslučitelný s čl. 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Sporná omezení výkonu volebního práva nesmí zasahovat do samé podstaty dotčených práv a zbavovat je jejich účinnosti, musí sledovat legitimní cíl a použité prostředky se nesmí jevit jako nepřiměřené. Přednáška předek předevím nesmí být na předek svobodnému vyjádření názoru lidu při volbě zákonodárného sboru, tyto podmínky tedy musejí zejména zachovávat celistvost a účinnost volebního procesu, který má prostřednictvím všeobecného hlasování vyjít vůli lidu.²⁵

5.3 PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO

Pasivním volebním právem rozumíme právo být volen. Ve volbách do zastupitelstva obce může být tedy členem zastupitelstva zvolen volitel, u kterého není předávka ve výkonu volebního práva z důvodu zákonem stanoveného omezení osobní svobody na základě výkonu trestu odnětí svobody a omezení svéprávnosti. ŠOdlišně od parlamentních a krajských voleb je upraveno také volební právo pasivní. Podstatným rozdílem je tedy jednak to, že kandidát nemusí být nutně občanské republiky, že lze kandidovat již po dovršení osmnácti let, ale především to, že volební stranu může tvořit jediný kandidát, a to jak

²⁴ SUCHÁNEK, Radovan a VERA JIRÁSKOVÁ. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 90

²⁵ PODHRÁZSKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran*. 2., rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008, 391 s. Judikatura (ASPI), str. 30, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 10. 2005

angaflovány v n které z registrovaných politických stran, tak téfl kandidát nezávislý.²⁶

Funkce lena zastupitelstva obce je neslu itelná s funkcí, která je vykonávaná zam stnancem obce, za podmínky, fle zam stnanec vykonává p ímo státní správu, jefl se vztahuje k územní p sobnosti p íslu-né obce. Blífle tuto problematiku vymezuje ustanovení § 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

len zastupitelstva obce je vázán neslu itelností funkce s výkonem státní slufby podle sluflebního zákona.

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. IV. ÚS 420/2000, šje-li zákonem podmínka trvalého pobytu stanovena jako *condicio sine qua non* volitelnosti do orgánu obce, nutno s ní jako s takovou ze strany zastupitel zacházet; nelze být ob anem jedné obce pro jednu oblast ve ejného práva (nap . da ového) a ob anem obce druhé pro jinou oblast ve ejného práva.²⁷

V p ípad , fle zvolený len zastupitelstva pozbyde trvalého pobytu v obvodu p sobnosti zastupitelstva, kde byl zvolen, nastanou u n j p ekáfky volitelnosti ve smyslu § 5 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. „Trvalý pobyt je rozhodujícím kritériem pro vznik aktivního i pasivního volebního práva do orgán samosprávy obce (viz nap . Pl. ÚS 59/10, Pl. ÚS 6/11, Pl. ÚS 38/11). Aneb jak konstatoval rovn fl Ústavní soud (viz IV. ÚS 420/2000): ŠV právním stát musí mít kaflde konkrétní jednání p edvídatelné právní d sledky. Ústavní soud proto zastává názor, fle ke ztrát volitelnosti, a tedy i k zániku mandátu, dochází na základ skute nosti, fle do-lo ke zm n trvalého pobytu mimo obvod obceí. Je-li zákonem podmínka trvalého pobytu stanovena jako *condicio sine qua non* volitelnosti do orgánu obce, nutno s ní také jako s takovou ze strany zastupitel zacházet, tj. být si v dom nep íznivých d sledk v oblasti výkonu volených funkcí.÷ Zánik mandátu lena zastupitelstva obce je upraven v § 55 volebního zákona. Podle § 55 odst. 3 písm. b) volebního zákona zaniká mandát lena zastupitelstva obce, vysloví-li to p íslu-né zastupitelstvo z d vodu, fle len zastupitelstva obce p ustal být volitelný. Usnesení zastupitelstva obce o zániku mandátu se neprodlen za-le tomu, kdo je proti takovému usnesení nebo rozhodnutí oprávn n domáhat se ochrany u soudu podle § 59 odst. 3 volebního

²⁶ *Volby, demokracie, politické svobody*. Vyd. 1. Editor Marek Anto-, Jan Wintr. Praha: Leges, 2010, 224 s., str. 41

²⁷ PODHRÁZSKÝ, Milan. *P ehled judikatury ve v cech voleb, referend a politických stran*. 2., roz-í ené vyd. Praha: ASPI, 2008, 391 s. Judikatura (ASPI), str. 41

zákonu. Součástí se toto usnesení nebo rozhodnutí vyvší na úřední desce příslušného obecního úřadu. Zadržené se usnesení nebo rozhodnutí považuje sedmým dnem ode dne vyvěšení. Mandát člena zastupitelstva obce podle § 55 odst. 3 a 4 volebního zákona zaniká dnem, kdy márn uplynula lhůta pro podání návrhu soudu podle § 59 odst. 3 volebního zákona, nebo dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení zastupitelstva obce zrušeno.²⁸

---

²⁸ Ministerstvo vnitra: Volby do zastupitelstev obcí. Stanoviska k volbám In: Mvcr.cz: Oficiální server ministerstva vnitra [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanoviska-k-volbam-obce-trvaly-pobyt-kandidata-a-nasledne-zvoleneho-clena-zastupitelstva-obce-v-souvislosti-s-volbami-do-zastupitelstev-obci.aspx>

6 ZASTUPITELSTVO A JEHO ORGÁNY

Komentář k zákonu o obcích uvádí, že zastupitelstvo obce lze v rámci samosprávy obce vnímat jako orgán, který je nadřazen všem ostatním orgánům. Zastupitelstvo obce je kolektivním orgánem složeným z členů volených v přímých volbách obyvatel obce.²⁹ Počet členů zastupitelstva volených ve volbách se určuje dle počtu obyvatel obce. Stanovením počtu volených členů je pověřeno zastupitelstvo obce v termínu nejpozději 85 dnů před konáním voleb. Dle § 68 zákona o obcích zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihledne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Počet členů stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městě, městě, městském obvodu, městské části nad 500 obyvatel 5 až 15 členů, nad 500 do 3000 obyvatel 7 až 15 členů, nad 3000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů, nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů, nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů, nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.³⁰ Situaci, kdy není určen počet členů zastupitelstva nebo je určen v rozporu s ustanovením § 67 a § 68 zákona o obcích, který tuto problematiku upravuje, volí se počet členů podle dolní hranice, stanovené § 68 odst. 1 citovaného zákona. V případě obce do 500 obyvatel, která za splnění zákonných podmínek může zvolit od 5 do 9 členů zastupitelstva, může být nejmenší počet členů zastupitelstva pouze pět.

Zastupitelstvo počet členů zveřejní na úřední desce nebo zprávozně v místě obvyklém. Mandát člena zastupitelstva vzniká jeho zvolením. Na prvním zasedání zastupitelstva skládá člen zastupitelstva před zastupitelstvem zákonný slib: „Slibuji v čest České republiky. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města) a jejích (jeho) občanů, a řídit se Ústavou a zákony České republiky.“ Slib skládá člen zastupitelstva pronesením slova „Slibuji“ a následně to potvrdí svým podpisem.³¹ Mandát člena zastupitelstva je reprezentativní, tedy zastupitel není vázán žádnými příkazy, a jím odvolání politických stran a jiných subjektů, kterými byl kandidován.³²

²⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009., str. 166

³⁰ KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRUŠ Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., str. 175

³¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, str. 171

³² KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRUŠ Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., str. 59

ŠD leffitou oblastí, která se váfle na funkci lena zastupitelstva obce, je problematika st etu zájm zastupitele. St et zájm zastupitele obce z hlediska platné právní úpravy m fleme posuzovat ve dvojí rovin . Jednak podle obecního z ízení a dále také podle zákona . 159/2006 Sb., zákon o st etu zájm , ve zn ní pozd j-ích p edpis . Podle obecního z ízení platí pravidlo týkající se st etu zájm v tom kontextu, fle len zastupitelstva obce, u n hofl skute nosti nasv d ují, fle by jeho podíl na projednávání a rozhodování ur ité záleffitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo -kodu pro n j samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základ zákona nebo plné moci, je povinen sd lit tuto skute nost p ed zahájením jednání orgánu obce, který má danou záleffitost projednávat. P edpokládá se, fle zastupitel obce následn nebude v této v ci rozhodovat v p íslu-ném orgánu obce.³³

Pozice lena zastupitelstva obce je ve ejnou funkcí. šZ hlediska formy výkonu funkce zastupitelstva obce obecní z ízení rozli-uje tzv. uvoln ného a neuvoln ného lena zastupitelstva obce. Uvoln ný len zastupitelstva je osoba, která byla k výkonu této funkce dlouhodob uvoln na ze svého stávajícího pracovního pom ru, anebo osoba, která p ed zvolením do funkce lena zastupitelstva nebyla v pracovním pom ru, ale vykonávala funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodob uvoln ný len zastupitelstva obce. Jinak e eno, uvoln ným zastupitelem obce je osoba, která sv j mandát vykonává šna plný úvazek÷ Neuvoln ným lenem zastupitelstva obce je pak osoba, která nebyla pro výkon své funkce zastupitele obce uvoln na, tj. taková osoba, která funkci zastupitele v t-inou vykonává vedle svého pracovního pom ru, vedle své samostatn výd le né innosti apod.³⁴ V p ípad , fle je len pro výkon funkce v zastupitelstvu obce dlouhodob uvoln n, vyplácí se mu pen flitá odm na z prost edk obce. Neuvoln ným len m m fle být za výkon funkce v zastupitelstvu poskytnuta m sí ní odm na. šOdm na se uvoln nému lenu zastupitelstva obce poskytuje ode dne, kdy byl zvolen nebo jmenován do funkce, za kterou odm na náleffí. Naproti tomu neuvoln ný len zastupitelstva obce na m sí ní odm nu nemá nárok ze zákona, o jejím poskytování rozhoduje

---

³³ KO Í, Roman. *Obecní samospráva v eské republice: praktická p íru ka s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s., str. 91

³⁴ KO Í, Roman. *Obecní samospráva v eské republice: praktická p íru ka s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s., str. 87

zastupitelstvo obce.³⁵ Š lenové zastupitelstva jsou odpov dní právn za trestné iny (zneuflití pravomocí ve ejného initele, pomluva p i projevu zastupitele), p estupky (vyhrofování p i projevu zastupitele) i jiné delikty, nebo nejsou nositeli imunity.³⁶

Š len zastupitelstva obce má p i výkonu své funkce právo:

- Iniciativy ó m fle p edkládat návrhy zastupitelstvu a dal-ím orgán m obce ó rad , výbor m, komisím, p i emfl nemusí být jejich lenem.
- Interpelace ó m fle vzná-et dotazy, p ipomínky a podn ty na radu obce, její jednotlivé leny, na p edsedy výbor , na statutární orgány právnických osob obce a vedoucí organiza ních sloflek obce.
- Informace ó m fle pofladovat od zam stnanc obce za azených do obecního ú adu a od zam stnanc právnických osob obce informace ve v cech, které souvisejí s výkonem funkce lena zastupitelstva, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující ml enlivost anebo zákaz jejich zve ejn ní.³⁷

len zastupitelstva je oprávn n p edkládat zastupitelstvu obce, rad a dal-ím orgán m návrhy na projednání. M fle vzná-et dotazy, p ipomínky a podn ty na radu obce a její jednotlivé leny, na p edsedy výbor , na statutární orgány právnických osob, jejichfl zakladatelem je obec, a na vedoucí p ísp vkových organizací a organiza ních sloflek, které obec založila nebo z ídila; písemnou odpov musí obdrfet do 30 dn . Z § 83 odst. 1 vyplývá, fle len zastupitelstva je povinen aktivn se zú ast ovat zasedání zastupitelstva obce, plnit úkoly jemu sv ené a hájit zájmy ob an obce, v rámci svého vystupování jednat tak, aby nebyla ohrožena váflnost jeho funkce.³⁸ Dle usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 5. 2006, sp. zn. 15 Ca 164/2005, š z § 94 zákona . 128/2000 Sb., obecního z ízení, vyplývá, fle ob an m obce nesv d í právo p ímo p edkládat vlastní návrhy na za azení ur ité v ci k projednání do programu projednávaných záleflitostí v pr b hu zasedání zastupitelstva obce. Ob an má ov-em právo podle § 16 odst. 2 písm. f) obecního z ízení pofladovat projednání ur ité záleflitosti v oblasti samostatné p sobnosti radou obce nebo zastupitelstvem

³⁵ KO Í, Roman. *Obecní samospráva v eské republice: praktická p íru ka s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s., str. 87

³⁶ KOUDELKA, Zden k, Radek ONDRU^{TM}a Petr PR CHA. *Zákon o obcích: Komentá* . Praha: Linde praha, a.s., str. 294

³⁷ KOUDELKA, Zden k, Radek ONDRU^{TM}a Petr PR CHA. *Zákon o obcích: Komentá* . Praha: Linde praha, a.s., str. 305

³⁸ KOUDELKA, Zden k, Radek ONDRU^{TM}a Petr PR CHA. *Zákon o obcích: Komentá* . Praha: Linde praha, a.s., str. 186

obce, p i emfl za spln ní jistých podmínek musí být tato záležitost projednána do 60 dn , pop . nejpozd ji do 90 dn . Jestliffe ob an obce toto své právo uplatní v pr b hu zasedání zastupitelstva, musí respektovat rámeč svých práv daných mu obecním z ízením a jednácím ádem doty ného zastupitelstva. V fládném p ípad v-ak nelze sm -ovat toto ustanovení § 16 odst. 2 písm. f) s § 94 odst. 2 obecního z ízení.³⁹

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno zejména schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpo et obce, vydávat obecn závazné vyhlá-ky obce, z izovat pen flní fondy, z izovat a ru-ít výbory a volit jejich p edsedy, volit z ad len zastupitelstva obce starostu, místostarosty a dal-í orgány obce, rozhodovat o obci z hlediska spolupráce s jinými obcemi nebo rozhodovat o z ízení a názvech ástí obce.

Zastupitelstvo rozhoduje taktéfl o nabytí a p evodu nemovitostí, p evodu byt a nebytových prostor z majetku obce. Zákon o obcích ve svém komentá i k § 84 uvádí: šRozhodovací pravomoc zastupitelstva obce zákonodárce definoval jako rozhodovací innost v samostatné p sobnosti obce, kterou v § 35 odst. 1 citovaného zákona vymezil jako spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích ob an , pokud nejsou sv eny zákonem kraj m nebo pokud nejde o výkon p enesené p sobnosti, a dále záležitosti, které do samostatné p sobnosti obce sv í zvlá-tní zákon. Rozhodování v samostatné p sobnosti obce zákonodárce sv uje do p sobnosti zastupitelstva obce, p i emfl výkon této p sobnosti nem fle zastupitelstvo p enést na fládný jiný orgán obce, zejména ne na starostu obce.⁴⁰

Zastupitelstvo se schází dle pot eby, nejmén v-ak jedenkrát za t i m síce. Zasedání zastupitelstva obce svolává a ídí starosta. Koná se v územním obvodu obce. Jednácím jazykem zastupitelstva obce je eský jazyk. Ob ané jsou o innosti orgán obce na zasedání zastupitelstva informováni zp sobem v míst obvyklým.

---

³⁹ KOLEKTIV AUTORU. *Meritum Obce 2008-2009*. Praha: ASPI, 2008., str. 58

⁴⁰ KOUDELKA, Zden k, Radek ONDRU^{TM}a Petr PR CHA. *Zákon o obcích: Komentá .* Praha: Linde praha, a.s., str. 310

6.1 ORGÁNY ZASTUPITELSTVA

ŠOrgánem zastupitelstva jsou výbory. Výbory nejsou orgány obce, ale orgány zastupitelstva. Zastupitelstvo obce z izuje výbory podle pot eby, vřdy v–ak musí z ídit výbor kontrolní a finan ní. Výbory z izuje zastupitelstvo jako své iniciativní a kontrolní orgány.⁴¹

Finan ní a kontrolní výbory jako orgány zastupitelstva jsou nejmén t í lenné. S lenstvím ve výboru se neslu uje výkon funkce starosty, místostarosty, tajemníka obecního ú adu a osoby, která zabezpe uje rozpo tové a ú etní práce na obecním ú adu. Mezi okruh úkol , jeřl spadají do kompetencí finan ního výboru, adíme provád ní kontroly hospoda ení s majetkem a finan ními prost edky obce a pln ní dal–ích úkol , kterými jej zastupitelstvo obce pov í. Kontrolní výbor kontroluje, zda zastupitelstvo obce plní svá usnesení, a také kontroluje pln ní usnesení rady obce, je-li z ízena. Tento výbor se zabývá rovn řl kontrolou nad úsekem samostatné p sobnosti, konkrétn nad dodrřlováním právních p edpis ostatními výbory a obecním ú adem. Zastupitelstvo obce m řle kontrolnímu výboru sv ít i jiné úkoly, které je výbor povinen realizovat.

Dle § 119 odst. 4 zákona o obcích výbor o provedené kontrole po ídí zápis, který obsahuje, co bylo obsahem kontroly a jaké nedostatky byly zji–t ny. V zápisu uvede také návrhy opat ení sm ůjících k odstran ní t chto nedostatk . Zápis opat í svým podpisem len výboru, který provedl kontrolu, a zam stnanec, jehořl innosti se ona konkrétní kontrola týkala. Zápis, který je opat en vyjád ením orgánu, jehořl innosti se kontrola týkala, výbor p edlořlí zastupitelstvu obce.

Z § 117 zákona o obcích vyplývá, řle řv obcích, kde podle posledního s ítání lidu řlije alespo 10 % ob an řhlásících se k jiné národnosti neřl eské, se z izuje i výbor pro národnostní men–iny. Mimo zastupitelstvem voln volených len tohoto výboru jsou leny i zástupci národnostních men–in, pokud je deleguje svaz utvo ený podle sdrřřlovacího zákona.⁴² Zákon o obcích v § 120 uvádí, řle zastupitelstvo obce m řle dále také z ídit osadní nebo místní výbory. Dle § 120 odst. 2 jsou leny osadního výboru ob ané obce, kte ř jsou trvale p řhlá–eni

⁴¹ NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva řeské republiky*. 1. vyd. Praha: CEVRO Institut, 70 s., str. 42

⁴² KOUDELKA, Zden k, Radek ONDRU^{TM}a Petr PR ĀHA. *Zákon o obcích: Komentá .* Praha: Linde praha, a.s., str. 381

v té části obce, pro kterou je osadní výbor zřízen. Tyto členy určí zastupitelstvo obce, které dále z řad členů osadního výboru zvolí předsedu. Zákon o obcích tak reaguje na skutečnost, že mnohdy nebyly adekvátně zastoupeny zájmy odlehlých částí obce, kdysi samostatných obcí připojených k obci, i jiných částí ve velkých obcích a městech (rozdílná problematika vesnické a sídlištní zástavby). Zvolené označení osadní výbor není zcela přesné, neboť se nemusí zřídit jen pro osadu obytnou oddělenou část obce s obytnými budovami (usedlostmi), ale i jinak definovanou část obce.⁴³ Z tohoto důvodu lze také pouklívat termín místní výbor. Osadou se dle nálezů československého Nejvyššího správního soudu z 16. 6. 1931 č. 5957/31 rozumí širší z hlediska k poloze obytných budov každá zjevně oddělená část obecního obvodu, která je uznána za topografickou jednotku.⁴⁴

---

⁴³ KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRUŠ Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., str. 348

⁴⁴ KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRUŠ Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., str. 384

7 VOLEBNÍ ORGÁNY

Volební orgány jsou vymezeny ustanovením § 6 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Mezi volební orgány dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí se řadí: Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, český statistický úřad, krajský úřad, pověřený obecní úřad, obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň dva odbory, obecní úřad, starosta, okrsková volební komise. V následujících kapitolách bych se ráda vnovala konkrétně jednotlivým orgánům.

7.1 STÁTNÍ VOLEBNÍ KOMISE

Státní volební komise je stálým volebním orgánem. Úkolem Státní volební komise je koordinací a řízení, organizace a průběhu provedení voleb. Taktéž vykonává dohled nad technickým zabezpečením voleb do zastupitelstev obcí a dále vykonává dohled nad zabezpečením úkonů nezbytných pro organizační a technické provádění voleb do zastupitelstev obcí. Vyhlašuje a uveřejňuje celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí sdělením ve Sbírce zákonů. Vydává povolení k přítomnosti dalších osob při sítání hlasů okrskovou volební komisí.⁴⁵

(§ 7 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

7.2 MINISTERSTVO VNITRA

Je ústředním orgánem státní správy na úseku voleb do zastupitelstev obcí.⁴⁶ Mezi jeho pravomoci patří metodicky řídit a kontrolovat organizační a technickou přípravu voleb, dále jejich provedení a průběh. Je stíflností na organizační a technické zabezpečení voleb na úrovni kraje.⁴⁷ Ministerstvo vnitra vydává seznam registrovaných politických stran a politických hnutí. Tento seznam poskytuje krajským úřadům. Ministerstvo vnitra zajišťuje tisk volebních materiálů a organizační tisk hlasovacích lístků. Zajišťuje ovování

---

⁴⁵ § 7, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ § 8, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ § 8, odst. 2, písm. b, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

zp sobilosti na úseku voleb pro zam stnance kraje za azeného do krajského ú adu s výjimkou Magistrátu hlavního m sta Prahy, pov eného inností na úseku voleb, který prokáfe zkou-kou pot ebné znalosti; o kladném výsledku ov ení zp sobilosti vydá osv d ení; ov ení zp sobilosti na úseku voleb nahrazuje prokázání zvlá-tní odborné zp sobilosti podle zvlá-tního právního p edpisu.⁴⁸

(§ 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

7.3 ESKÝ STATISTICKÝ Ú AD

eský statistický ú ad má mezi volebními orgány výlu né postavení. Do úkol jemu sv ených spadá široké spektrum inností. Mezi nejd leflit j-í podle mého názoru pat í: vyhotovení registr a íselník kandidát a volebních stran, vypracovávání závazného systému zji- ování a zpracování výsledk voleb do zastupitelstev obcí, vyhotovování programového vybavení pro ú ely voleb, poskytování výsledk voleb. eský statistický ú ad vyhotovuje také zápisy o výsledcích voleb, zpracovává údaje o výsledcích voleb v celkovém m ítku, obstarává technickou podporu za ú elem zji- ování výsledk voleb do zastupitelstev obcí. Pro leny okrskových komisí provádí -kolení. Okrskovým komisím vydává písemný doklad (ve form po íta ové sestavy), který osv d uje, fle výsledek hlasování z jejich okrsku byl do dal-ího zpracování p evzat bezchybn . (§ 9 zákon o volbách do zastupitelstev obcí)

7.4 POV ENÝ OBECNÍ Ú AD

Je volebním orgánem s rozsáhlými pravomocemi a úkoly, které vymezuje a definuje § 12 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Úkolem pov eného obecního ú adu je projednávání a registrace kandidátních listin pro volby do zastupitelstev obcí nálefljejících do jeho územního obvodu s výjimkou obcí, v nichfl z ídila rada alespo dva odbory obecního ú adu. Pov ený obecní ú ad dle § 12 odst. 1 písm. b) informuje starosty obcí nálefljejících do jeho územního obvodu s výjimkou obcí, kde jsou z ízeny alespo dva odbory obecního ú adu,

---

⁴⁸ § 8, odst. 2, zákon . 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve zn ní pozd j-ích p edpis

nejpozději 48 hodin do konání voleb o registraci kandidátních listin. Losuje po adě volebních stran na hlasovacím lístku pro volby do zastupitelstev obcí. Ve svém příslušném územním obvodu zajišťuje tisk volebních hlasovacích lístků určených pro hlasování. V rámci zajištění správného chodu voleb spolupracuje s Českým statistickým úřadem ve smyslu zabezpečení technických zařízení a pracovních sil. Kontroluje průběh hlasování a následné sčítání okrskovou komisí. Provádí archivaci volební dokumentace a je k dispozici v rámci technické podpory voleb. Vyhlašuje výsledky voleb do zastupitelstev obcí náležejících do jeho územního obvodu s výjimkou obcí, kde jsou zřízeny alespoň dva odbory obecního úřadu, dle ustanovení § 6 odst. 1 písm. f) citovaného zákona.

Zákon ustanovením § 12 odst. 2 zdůrazňuje roli pracovníka, který má osvědčení podle zvláštního právního předpisu, a vymezuje jeho úkoly. (§ 12 zákon o volbách do zastupitelstev obcí)

7.5 KRAJSKÝ ÚŘAD

Jeho úkoly definuje ustanovení § 10 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Do úkolů svěřených krajskému úřadu spadá po technické a organizační stránce zajištění přípravy, průběhu a provedení voleb v kraji. Sestavuje přehled o telefonním spojení do volebních místností v územním obvodu kraje z podkladů pocházejících z pověřených úřadů. Dále ukládá pokuty podle tohoto zákona. Ve volebních místnostech kontroluje průběh hlasování. Je ve spolupráci s Českým statistickým úřadem za účelem zajištění technických zařízení a pracovních sil.

Její stílností na organizační technické zabezpečení voleb. Taktéž zajišťuje archivaci volební dokumentace. Ovšem zpravidla na úseku voleb pro zaměstnance obce, v jejímž obecním úřadu jsou zřízeny alespoň dva odbory, s výjimkou pověřených obecních úřadů, pověřených místností na úseku voleb, který prokáže zkouškou odborné znalosti; o kladném výsledku ověření vydá osvědčení.⁴⁹ (§ 10 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

---

⁴⁹ § 10, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

7.6 OBECNÍ Ú AD

Úkoly obecního ú adu definuje v problematice voleb do zastupitelstev obcí ustanovení § 14 zákona. Obecní ú ad mimo jiné pro okrskové volební komise zajišťuje volební místnosti, zejména jejich vybavení, technické zázemí a pracovní síly. Vede stálý seznam voličů a také jeho dodatek. Je oprávněn k přijímání stížností na organizační technické zabezpečení voleb na úrovni volebního okrsku a k jejich řešení. Zajišťuje archivaci volební dokumentace, kterou přebírá po ukončení hlasování od okrskových volebních komisí, a plní další stanovené úkoly. (§ 14 zákon o volbách do zastupitelstev obcí)

7.7 OBECNÍ Ú AD V OBCÍCH, KDE JSOU ZŘÍZENY ALESPŮ DVA ODBORY

Jeho úkoly stanoví § 13 zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

Tento ú ad projednává a registruje kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce, informuje starostu o registraci kandidátních listin, dále losuje pořadí volebních stran na hlasovacím lístku. Taktéž zajišťuje tisk hlasovacích lístků a vyhledává výsledky voleb v obci. Následně zabezpečuje archivaci volebních dokumentů. Dlehlitě postavení a úkoly zde má zastupitel, který má osvědčení dle zvláštního právního předpisu. (§ 13 zákon o volbách do zastupitelstev obcí)

7.8 STAROSTA

Starosta má mezi volebními orgány významnou pozici zejména z hlediska kontaktu s voličem. Jeho zákonné povinnosti jsou definovány především ustanovením § 15 citovaného zákona. Informuje voliče o místě a době konání voleb, zajišťuje distribuci hlasovacích lístků voličům, stanovuje s přihlednutím k potřebě voličů ve volebním okrsku ve lhůt 60 dnů před dnem voleb minimální počet členů okrskové volební komise v souladu s ustanovením § 15 odst. d) citovaného zákona. Jeho významným úkolem je i svolání prvního zasedání okrskových volebních komisí, které se musí uskutečnit nejpozději 21 dnů před

dnem voleb. Ze zákona musí poskytnout každé volební straně, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována, informace o počtu a sídle volebních okrsků zveřejněných na úřední desce obecního úřadu, a to ve lhůtě do 45 dnů před dnem voleb. Stanovuje stálé volební okrsky, jmenuje a odvolává zapisovatele okrskové volební komise. V rámci volební kampaně může poskytnout politickým stranám a hnutím prostor pro volební agitaci v zákonem stanovené době a na místech k tomu určeném. (§ 15 zákon o volbách do zastupitelstev obcí)

7.9 OKRSKOVÁ VOLEBNÍ KOMISE

Okresková komise je volebním orgánem, který je v úzkém kontaktu s voliči. Jeho úkoly definuje § 16 volebního zákona, další aspekty týkající se fungování tohoto volebního orgánu pak ustanovení § 17 a 18 citovaného zákona. Proto je složení okreskové komise důležité pro správný chod hlasování ve volební místnosti.

Předseda okreskové volební komise dohlíží nad pořádkem ve volební místnosti. Kontroluje náležitosti, které musí splňovat každá volební místnost (vyvěšení velkého státního znaku, vzoru hlasovacího lístku, zabezpečení psacích potřeb za plotkami). Vykonává dohled nad samotným průběhem hlasování. Kontroluje totožnost každého voliče, vyhledává jej ve výpisu ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku a dále poskytuje voličům potřebné informace o správném způsobu hlasování. Dohlíží, aby voliči vstupovali do vyhrazeného prostoru pro úpravu hlasovacího lístku samostatně a aby následně do volebních úřadů vhazovali hlasovací lístek vlastní rukou.

Po ukončení hlasování členové komise volební místnost uzavrou a započnou s itání volebních hlasů. Zapisovatel vyhotoví zápis o průběhu a výsledku hlasování. Při tomto procesu je zapotřebí součinnosti všech členů komise. S itání probíhá pod vzájemnou kontrolou. Zapisovatel, který je členem komise pouze s poradním hlasem a při hlasování se do počtu členů nezapojuje, pak zajišťuje administrativní vypracování zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku, má i úřad další administrativních úkolů. Členové komise potom zápis společně s kontrolují a opatří podpisem. Předseda komise jej pak (obvykle spolu se zapisovatelem) předá k dalšímu zpracování eskému statistickému úřadu. Předseda komise zajistí i předání volební dokumentace obecnímu úřadu do úschovy.

členem okrskové volební komise se může stát státní občan České republiky nebo státní občan jiného státu, kterému mezinárodní úmluva vztahující Českou republiku přiznává právo volit na našem území a je přihlášen k trvalému pobytu v obci na území České republiky.

Dále musí člen okrskové volební komise splnit následující zákonné požadavky: alespoň v den konání voleb dosáhl věku nejméně 18 let, nenastala u něj překážka aktivního volebního práva, není kandidátem pro volby do zastupitelstva obce, pro které je okrsková komise zřízena. Členství v okrskové volební komisi vzniká složením slibu formou podepsání písemného znění slibu.

Členství zaniká dnem ukončení činnosti okrskové volební komise, úmrtím či okamžikem, kdy předseda volební komise obdrží písemné prohlášení o vzdání se funkce člena okrskové volební komise.

Členové okrskových volebních komisí jsou převážně zástupci volebních stran, jejichž kandidátní listina pro volby do zastupitelstva obce byla zaregistrovaná. Každá taková volební strana může delegovat jednoho člena a jednoho náhradníka do okrskové volební komise v každém volebním okrsku. Tato delegace musí být doručena nejpozději ve lhůtě 30 dnů před dnem voleb starostovi. Pokud jejich počet nedosahuje nejnižšího stanoveného počtu členů, který určil starosta dle § 15 odst. d) citovaného zákona, jmenuje na neobsazená místa další členy starosta. Členové volebních komisí jsou tedy převážně delegováni volebními stranami, případně mohou být jmenováni starostou.

(§ 15 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

8 KANDIDÁTNÍ LISTINY

8.1 KANDIDÁTNÍ LISTINY

K podání kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce jsou oprávněny pouze volební strany. Volebními stranami se podle zákona o volbách do zastupitelstva obcí rozumí registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a dále jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran a politických hnutí a nezávislých kandidátů.⁵⁰ Volební strana může podat v rámci voleb do jednoho zastupitelstva jen jednu kandidátní listinu. V případě, že se volí do stejného zastupitelstva obce ve dvou nebo více volebních obvodech, je volební strana oprávněna podat kandidátní listinu v každém volebním obvodu. V případě hlavního města Prahy podávají volební strany kandidátní listiny úřadům městských částí, kde jsou zřízeny alespoň dva odbory. Pro ostatní městské části je registračním úřadem Magistrát hlavního města Prahy. Tyto úřady plní i funkci registračních úřadů.

Kandidátní listiny se podávají v termínu nejpozději do 16:00 hodin 66 dnů před dnem voleb u registračního úřadu, jímž se rozumí obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň dva odbory, kterým lze kandidátní listiny podat přímo. Seznam těchto obecních úřadů je povinen vyvěsit povinný obecní úřad nejpozději 85 dnů před dnem voleb.

Kandidátní listina musí obsahovat zejména název zastupitelstva obce, označení volebního obvodu v případě, že jsou volební obvody vytvořeny, název volební strany a označení, o jaký typ volební strany se dle § 20 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí jedná, jména a příjmení kandidátů, jejich věk a povolání, část obce, a není-li se obec na části, obec, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu, název politické strany nebo politického hnutí, jehož jsou členy, případně údaj, že nejsou členy žádné politické strany a politického hnutí, podle kandidátní listiny, jméno a příjmení zmocněnce politické strany a jeho náhradníka s uvedením místa, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu, není-li volební stranou nezávislý kandidát, podpis zmocněnce volební strany, v případě nezávislého kandidáta podpis kandidáta. Jde-li o koalici, název politické strany

---

⁵⁰ § 20, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

nebo politického hnutí, které kandidáta navrhuje. Jde-li o sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, označení politické strany i politického hnutí, které kandidáta navrhuje, nebo označení, jež jde o nezávislého kandidáta.⁵¹

Ze zákona je příslušná volební strana na kandidátní listinu uvést takový počet kandidátů, jako iní počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce.

Ve městech, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce, volební strana může na kandidátní listinu uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik iní počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce.⁵²

Při podávání kandidátní listiny se ze zákona musí přítomně vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, jež souhlasí se svou kandidaturou a jež mu nejsou známy překážky volitelnosti. Existují-li tyto překážky, musí pominout ke dni voleb do zastupitelstva obce. Dále kandidát musí uvést, jež nedal souhlas ke svému uvedení na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva. Prohlášení musí obsahovat místo trvalého pobytu a datum narození. (§ 21 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

8.2 PROJEDNÁNÍ A REGISTRACE KANDIDÁTNÍCH LISTIN

Kandidátní listiny se zpracovávají ve lhůtách od 66 do 60 dnů před dnem voleb do zastupitelstva obce registrační úřad. Kandidátní listina musí obsahovat náležitosti uvedené v § 22 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Pokud tyto náležitosti nemá, obsahuje-li nesprávné údaje nebo není-li k ní připojena v případě kandidatury nezávislých kandidátů petice s příslušným počtem podpisů, vyzve registrační úřad písemně prostřednictvím svého zmocněnce volební stranu i nezávislého kandidáta nejpozději 58 dnů před dnem voleb, aby tyto závady odstranil do 53 dnů před dnem konání voleb. Závady může kandidát odstranit i bez výzvy registračního úřadu.

Pokud volební strana nebo nezávislý kandidát vady neodstraní, rozhodne registrační úřad ve lhůtách do 48 dnů před dnem voleb o odkrtnutí kandidátů ve smyslu ustanovení § 23 odst. 2 písm. a), b), c), d), e) zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

⁵¹ § 22, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

⁵² § 22, odst. 2, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Registrační úřad dále ve lhůt do 48 dnů před dnem konání voleb do zastupitelstva obce rozhodne:

- o registraci kandidátní listiny, splující náležitosti zákona o volbách do zastupitelstev obcí
- o odmítnutí kandidátní listiny dle § 23 odst. 3 písm. b)

Registrační úřad neprodleně vyhotoví osvědčení o registraci, popřípadě o odmítnutí kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidáta na kandidátní listinu, a zašle je tomu, kdo je oprávněn domáhat se ochrany u soudu proti jeho rozhodnutí.⁵³ Registrační úřad rozhodnutí vyvší rovněž na úřední desce s vyznačením dne vyvěšení. Rozhodnutí o registraci, popřípadě o odmítnutí kandidátní listiny nebo o odmítnutí kandidáta, musí obsahovat náležitosti uvedené v § 23 odst. 5 citovaného zákona. Registrační úřad zaregistruje kandidátní listinu i po termínu stanoveném zákonem, a to na základě rozhodnutí soudu, nejpozději však 20 dnů před dnem konání voleb. Proti tomuto zaregistrování nelze podat opravný prostředek. Registrace je podmínkou pro tisknutí hlasovacích lístků. (§ 23 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

8.3 VZDÁNÍ SE A ODVOLÁNÍ KANDIDATURY

Kandidát se může své kandidatury písemně vzdát do 48 hodin před zahájením voleb. V případě, že se jedná o kandidátní listiny podané politickými stranami, politickými hnutími nebo jejich koalicemi, může ve stejném termínu kandidaturu písemně odvolat také jejich zmocněnec. Prohlášení o vzdání se kandidatury nebo jejím odvolání, které je nutno doručit písemně registračnímu úřadu, nelze vzít zpět. Kandidát, který se kandidatury vzdal a ji odvolal před registrací kandidátní listiny, nebude uveden na hlasovacím lístku. Registrační úřad změní označení poadí kandidátů na kandidátní listině posunutím íselné ady. V případě, že vzdání se kandidatury proběhlo po registraci kandidátní listiny, údaje o kandidátu na kandidátní listině zůstávají, ale při zjištění výsledků voleb do zastupitelstva obce se k hlasům pro něj odevzdaným nepřihlíží. Sníží se tím také počet kandidátů písemně volební strany. Registrační úřad má za povinnost zveřejnit toto prohlášení ve všech volebních místnostech na území obce, pokud je

⁵³ § 23, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

obdrží do 48 hodin před zahájením voleb. (§ 23 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

8.4 HLASOVACÍ LÍSTKY

Tisk hlasovacích lístků přísluší registračnímu úřadu. Ten jej zahájí následně po registraci kandidátních listin.

Hlasovací lístky mají konkrétní vizuální podobu vycházející ze zákona. Jedná se zejména o název obce a počet členů zastupitelstva, který má být zvolen.⁵⁴ Hlasovací lístky jsou vždy opatřeny úředním razítkem stejné barvy, které je na všech hlasovacích lístcích umístěno na stejném místě.

Kandidáti stran jsou vedeni na společném hlasovacím lístku v pořadí, které si stanoví strana. Jsou uspořádáni do samostatných zarámovaných sloupců vedle sebe. Každý z těchto sloupců je nadepsán názvem a číslem, které bylo pro konkrétní volební stranu registračním úřadem vylosováno. U každého kandidáta je uvedeno jeho jméno, příjmení, povolání, věk, bydliště, obec či část obce, kde je trvale přihlášen, a název politické strany nebo hnutí, za které kandiduje, případně údaj o tom, zda je bez politické příslušnosti, případně další náležitosti definované ustanovením § 25 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Před jménem kandidáta je umístěn rámeček a poštovní číslo kandidáta, označené arabskou číslicí. Zmocněnci volebních stran a v případě nezávislých kandidátů kandidáti mají právo si ověřit před vytištěním správnost údajů o kandidátech na základě výzvy registračního úřadu v souladu s ustanovením § 25 odst. 3 citovaného zákona.

Hlasovací lístky musí být vytištěny stejným druhem písma na stejných druzích papíru a mohou být oboustranné. V případě zjevných tiskových chyb na hlasovacích lístcích se hlasovací lístky nepřetiskují, registrační úřad o chybách informuje ve všech volebních místnostech s uvedením správných údajů.

Voličům jsou lístky dodávány nejpozději tři dny před konáním voleb. Starosta kromě dodání lístků voličům zajišťuje také dodání hlasovacích lístků všem okrskovým volebním komisím v den voleb. V obci, kde není ustanoven

---

⁵⁴ § 25, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

starosta jako orgán obce, tuto povinnost zajišťuje místostarosta nebo následníeditel krajského úřadu. (§ 25 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

9 HLASOVÁNÍ

9.1 VOLEBNÍ OKRSKY A OBVODY

Volební okrsky pro volby do zastupitelstev obcí stanovuje starosta. Slouží k odevzdávání hlasovacích lístků a následné sčítání hlasů. Jsou vytvářeny tak, aby pokrývaly zhruba 1000 voličů. Nelze je změnit v době od vyhlášení voleb do vyhlášení celkových výsledků voleb Státní volební komisí. Dle ustanovení § 26 zákona lze změnit volební okrsky pouze v případech:

- zvýšení nebo snížení počtu voličů ve volebním okrsku o jednu třetinu
- změny hranic obce v místech, kde je území této obce osídleno
- změny hranic místních obvodů nebo místních částí
- kdy hranice volebního okrsku není shodná s hranicí volebního obvodu pro volby do Senátu nebo volebního obvodu pro volby do zastupitelstev obcí⁵⁵

9.1.1 VOLEBNÍ OBVODY

„Obec tvoří jeden volební obvod.“⁵⁶ Počet volebních obvodů se však může navýšovat v souvislosti s počtem obyvatel obce. Zastupitelstvo tak může být nejpozději 85 dnů před konáním voleb. Poměr volebních obvodů k počtu obyvatel je dle § 27 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí následující: v obcích s počtem do 10 000 je třeba volit ve volebních obvodech tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 5 členů zastupitelstva, v obcích, kde je počet obyvatel od 10 001 do 50 000, tak, aby se v každém obvodu volilo nejméně 7 členů zastupitelstva obce, a v obcích s počtem obyvatelstva nad 50 000 tak, aby se v každém obvodu volilo 9 členů. Seznam těchto volebních obvodů spolu s jejich popisem a dalšími náležitostmi je starosta povinen zveřejnit do dvou dnů po vytvoření těchto volebních obvodů na úřední desce nebo v případě potřeby zpsobem na místě obvyklým. (§ 27 zákona o volbách do zastupitelstva obcí)

⁵⁵ § 26, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ § 27, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

9.2 SEZNAMY VOLÍ A JEJICH INFORMOVÁNÍ

Obecní úřad vede podle ustanovení § 28 volebního zákona stálý seznam volí, kde jsou zapsáni voliči s trvalým pobytem v této obci. Voliče, který není státním občanem České republiky, ale má státní občanství státu, jehož občanstvím má právo volit podle mezinárodní úmluvy, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv, a je přihlášen k trvalému pobytu v obci, vede obecní úřad v dodatku stálého seznamu volí. Zápis do dodatku je učiněn na vlastní žádost takového voliče a na jeho vlastní žádost jej také lze z dodatku vyřadit. Další dle volím vyřazením ze seznamu volí je i pozbytí práva volit.

Každý volič může být zapsán pouze v jednom seznamu volí nebo dodatku stálého seznamu volí. Každý volič si také může na obecním úřadu v úředních hodinách ověřit správnost údajů vedených v seznamu volí k jeho osobě a v případě zjištěných nedostatků požadovat doplnění údajů nebo opravu chyb. Obecní úřad takové žádosti musí do 48 hodin vyhovět nebo v téže lhůtě sdělit důvody, proč nelze žádosti vyhovět.

Volič, u kterého nastala překážka ve výkonu volebního práva, není ze seznamu vyřazován, ale u jeho jména je tato skutečnost uvedena v seznamu.

Každý volič, který dle svého trvalého bydliště náleží do určitého volebního okrsku, je veden v takzvaném stálém seznamu volí. Jestliže volič není státním občanem a projeví zájem, bude zapsán na dodatku stálého seznamu volí, který je veden pro volby do zastupitelstva obce. Musí však být občanem státu, jehož občanstvím má právo volit podle mezinárodní úmluvy, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Každý volič obdařený aktivním volebním právem je zapsán pouze na jednom stálém seznamu volí a má právo si na obecním úřadě ověřit, zda je na seznamu uveden. Jestliže volič pozbude volebního práva, bude ze seznamu vyřazen. Dva dny před konáním voleb obecní úřad v 16:00 seznam uzavře. Výpisy z tohoto seznamu, obsahující soupis volí, jimž podle práva volit v určitém volebním okrsku, odevzdá okrskovým volebním komisím.

Starosta je dle § 29 odst. 1 povinen společně s ostatními členy zastupitelstva obce nejpozději 15 dnů před konáním voleb do zastupitelstva obce informovat o době a místě konání voleb. Dále upozorní voliče na povinnost prokázání totožnosti za

ú elem hlasování. Prokázání totožnosti je podstatné i z hlediska prokázání státního občanství České republiky nebo státního občanství státu, jehož příslušníci jsou oprávněni volit na území České republiky na základě mezinárodní úmluvy, kterou je Česká republika vázaná. (§ 28 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

9.3 VOLEBNÍ KAMPA

Pro účely volební kampaně může starosta vyhradit plochy pro umístění volebních plakátů v souladu s principem rovnosti volebních stran, které kandidují. V době konání voleb do zastupitelstva obcí je v objektech, volebních místnostech a bezprostředním okolí zakázána jakákoliv volební agitace či činnost propagující volební strany. Nejvyšší správní soud ve svém usnesení ze dne 26. 6. 2006, sp. zn. Vol 5/2006 (č. 944/2006 Sb. NSS), uvádí: „Volební kampaň může být vedena jak v pozitivním, tak i v negativním smyslu; je tedy zcela přirozené, že kandidující politické strany volí nejen přesvědčení o tom, že právě jejich nabídka je nejlepší, nýbrž zcela legitimně se snaží je též odradit od nabídky svých politických soupeřů. Zveřejnění informací o svých kandidátech a programu, stejně jako o kandidátech a programu politických oponentů, je zásadně kryto takovými základními právy a svobodami, jako jsou zejména svoboda projevu a právo na informace, zástupčími ochrany svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti (čl. 17 a čl. 22 Listiny základních práv a svobod). Úkolem volebního soudnictví v této souvislosti pak není vytvářet alternativu v žádném jiném prostředku právní ochrany, nýbrž vyhodnotit, zda objektivně seznatelnou protizákonností nedošlo k tak intenzivnímu zásahu do volební soutěže, že to mohlo dle všeho vést ke zpochybnění jejích výsledků.“⁵⁷ (§ 30 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

9.4 VOLEBNÍ MÍSTNOST

Volební místnosti musí být dle § 31 volebního zákona místnost vybavená volební schránkou, přenosnou volební schránkou, dostatečným množstvím

---

⁵⁷ PODHRÁZSKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran.*, 2. rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 181

hlasovacích lístků a prázdných obálek, které jsou opatřené úředním razítkem, výpisy ze seznamu, volebním zákonem, jenž musí být k dispozici voličům, a psacími potěbami, umístěnými ve volebním prostoru odděleném plentou. V praxi nastávají případy, kdy je v jednom prostoru umístěno více volebních místností. Tuto alternativu lze připustit za předpokladu, že každý z těchto vytvořených prostor splňuje zákonné podmínky vycházející z § 31 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Je tedy nutné je výrazně oddělit a každý úsek vybavit volebními schránkami, hlasovacími lístky, obálkami, státním znakem a prostory oddělenými plentou určenými pro samotné hlasování.

Všechny úřední obálky musí být stejné velikosti, z neprůhledného papíru stejné jakosti a barvy, a musí být opatřeny úředním razítkem. Otázkou náležitosti úřední obálky se zabýval také Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 768/06, uvedl následující: „Volební soudnictví v České republice je založeno na principu ochrany mandátu a ne každé zjištěné a prokázané porušení zákona musí nutně vést k tak závažným důsledkům, jakým je nezvolení voleného zastupitelského orgánu. Povinností soudu je proto zkoumat, do jaké míry mohlo nebo mohlo mít porušení zákona (zde vložením hlasovacích lístků do obálek neoznačených úředním razítkem) vliv na výsledek hlasování, který je nutno chápat nikoliv ve smyslu mechanického souřtu odevzdaných hlasů v jednom volebním okrsku, nýbrž ve vztahu k účelu a cíli takového hlasování, kterým je rozhodnutí o zvolení konkrétních kandidátů a určení pořadí jejich náhradníků. Švýsledek÷ hlasování v jednom volebním okrsku, ve smyslu pořtu odevzdaných hlasů, nemá hodnotu sám o sobě, nýbrž ať v rámci jeho zohlednění při určení zvolených kandidátů. Pokud však soud kon závěru o neplatnosti voleb na základě kvalifikovaného porušení zákona dojde, vede takový závěr vřdy nutně k nezvolení zastupitelského orgánu (§ 54 odst. 1 písm. a) zákona č. 491/2001Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.)“⁵⁸

Ve volební místnosti jsou pro úpravu hlasovacích lístků vyhrazené prostory, jejichž pořet určuje starosta v závislosti na pořtu voličů. Tyto prostory jsou vybaveny psacími potěbami pro úpravu lístků. Takto oddělené prostory (zástěny) poskytují voličům soukromí pro vykonání tajného volebního práva. Tyto zástěny musí být umístěny tak, aby byla zajištěna tajnost hlasování a nestávalo se, že volič, který vchází do místnosti, vidí, jak za plentou další volič upravuje

---

⁵⁸ PODHRÁZSKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran.*, 2. rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 236

hlasovací lístek. V malých volebních místnostech může být problém tato pravidla zajistit, ale volební komise musí zvolit takové uspořádání, aby nedocházelo ke zpochybnění, zda nebyl porušen který princip volebního zákona.

Ze zákona vyplývá i u volební komise povinnost vyvěsit ve volební místnosti na viditelném místě vzor hlasovacího lístku s označením švzorů. Vzor hlasovacího lístku nesmí být nijak modifikován a musí být oproti originálu. Spolu se vzorem se vyvěsí také prohlášení o vzdání se mandátu nebo odvolání kandidatury v případě, že byla doručena v termínu do 48 hodin před zahájením voleb.

V prostorách volební místnosti je nutné na dobře viditelném místě umístit velký státní znak a na objektu, kde se volební místnost nachází, vyvěsit státní vlajku.

(§ 31 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

9.5 ZÁSADY A ZPŮSOBY HLASOVÁNÍ

Švolební zákony stanoví, že volby se zásadně konají ve dvou dnech, v pátek a v sobotu. Toto pravidlo i v České republice téměř vždy uniká; v drtivé většině zemí se volí jen v jediný den.⁵⁹ Předseda volební komise je před zahájením hlasování povinen zkontrolovat volební místnost, zda splňuje náležitosti uvedené v § 31. Jedná se o umístění velkého státního znaku na viditelném místě, oddělená místa určená pro hlasování, volební schránku, prázdnou volební schránku, dostatek psacích potřeb a hlasovacích lístků, včetně obálek opatřených úředním razítkem.

Následně předloží okrskové volební komise zkontroluje prázdnou volební schránku a prázdnou volební schránku, které zapečetí. Po výše uvedené kontrole volební místnosti a zapečetění volebních schránek prohlásí předseda volební komise volby za zahájené.

(§ 34 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

---

⁵⁹ SUCHÁNEK, Radovan a Věra JIRÁSKOVÁ. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 99

9.5.1 ZÁSADY HLASOVÁNÍ

Každý volič hlasuje osobně. Jakékoliv zastoupení se v tomto případě nepoužívá. Volič po příchodu do místnosti prokáže občanským průkazem nebo cestovním pasem svou totožnost a státní občanství České republiky (příslušník jiného státu se prokáže průkazem o povolení k pobytu). Členové okrskové komise jej vyhledají ve výpisu ze seznamu voličů a provedou o něm záznam. Jestliže není volič na stálém seznamu voličů uveden a prokáže své právo volit v daném volebním okrsku, členové volební komise jej dopíší do výpisu ze seznamu voličů. Následně je voliči vydána úřední obálka sloužící k hlasování.

V odděleném prostoru určeném pro hlasování nesmí být spolu s voličem nikdo přítomen. Volič, jenž ze zdravotních důvodů není schopen hlasovací lístek upravit, může požádat jiného voliče, aby jej za něj dle jeho pokynů upravil a vložil do úřední obálky. Toto však nemůže vykonat člen okrskové volební komise.

Volič, který se ze závažných, zejména zdravotních, důvodů nemůže do volební místnosti dostavit, může obecní úřad požádat, aby mohl hlasovat prostřednictvím přenosné volební schránky. Tu spolu s volebním hlasovacím lístkem a úřední obálkou přinesou dva členové okrskové volební komise. Při hlasování postupují tak, aby měl volič stejné soukromí pro hlasování jako v prostoru určeném pro hlasování ve volebních komisích. Tím se zaručí nenarušení tajného volebního práva každého voliče. Podle rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 12. 2000, sp. zn. 23C 106/2000, špovinnost okrskové volební komise vyslat k určení voliči dva své členy s přenosnou volební schránkou, úřední obálkou a hlasovacími lístky není spojena bez dalšího se žádostí voliče o to, aby mu bylo umožněno hlasovat mimo volební místnost, odvodněnou závažnými, zejména zdravotními, důvody, nýbrž jen se skutečnou existencí těchto důvodů. Jestliže informace, které má okrsková volební komise k dispozici nebo které si opatří, nenasvědčují závěru, že jsou na straně voliče dány závažné, zejména zdravotní, důvody, které mu neumožní dostavit se k hlasování do volební místnosti, není žádost voliče o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost, opodstatněná.⁶⁰

⁶⁰ PODHRÁZSKÝ, Milan. Pohled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran., 2. rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008, 391 s. Judikatura (ASPI)

Samotný způsob úpravy hlasovacích lístků je upraven v § 34 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Hlasování probíhá v prostorech určených k úpravě hlasovacích lístků, kam každý volič vstupuje samostatně s volebními lístky a úřední obálkou. Při své volbě může volič označit nejvýše tolik kandidátů, kolik se volí členů zastupitelstva. Volič může křížkem označit kandidáta, pro kterého hlasuje.

Volič může na hlasovacím lístku označit křížkem ve tvarech uvedené v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany nejvýše jednu volební stranu. Zároveň může označit v rámci před jménem kandidáta křížkem další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Takto volič před jednotlivě označené kandidáty, dále tolik kandidátů označené volební strany, kolik jiný rozdíl po tu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni, a označených jednotlivých kandidátů, a to v pořadí, v něm jsou kandidáti označené volební strany uvedeni v jejím sloupci.⁶¹

Po úpravě hlasovacího lístku volič lístek vloží do úřední obálky, kterou obdržel po prokázání totožnosti a státního občanství od okrskové volební komise. Následně opustí prostor určený pro hlasování a před zraky členů volební komise obálku vhodí do volební schránky.

Na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a přímé volby prezidenta nelze ve volbách do zastupitelstev obcí volit na tzv. voličský právek. V případě voleb do Senátu lze na voličský právek volit pouze v rámci konkrétního volebního obvodu dle trvalého pobytu voliče, pro který byly volby vyhlášeny.

Okrsková volební komise je povinna kontrolovat počítádek ve volební místnosti. Za počítádek v místnosti i v jejím okolí odpovídá předseda volební komise a je oprávněn vydávat pokyny k jeho udržení. Na konci prvního volebního dne okrsková volební komise uzavře volební místnost a zapečetí za přítomnosti všech členů volební schránky i přenosné volební schránky. Zapečetí je tak, aby nebylo možné hlasovací lístky vyjmát ani vhadzovat.

Druhý den voleb členové volební okrskové komise ve spolupráci s předsedou ověřují neporušenost pečeti na volebních schránkách a sejmou je.

Po ukončení doby určené pro hlasování umožní okrsková volební komise hlasování voličům, kteří jsou ve volební místnosti nebo před ní, a následně

---

⁶¹ § 34, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

volební místnost uzavrou. Předseda volební komise prohlásí hlasování za ukončené. (§ 33 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

10 ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VOLEB DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ

Po vyhlášení hlasování za ukončení je volební místnost uzavřena. Uvnitř mají právo být členové okrskové volební komise, dále zaměstnanci Českého statistického úřadu, kteří mají povolení, zaměstnanci obce, kteří mají osvědčení vycházející ze zvláštního právního předpisu, a členové Státní volební komise a jejího sekretariátu nebo osoby, jimž Státní volební komise vydala povolení.

Předseda okrskové volební komise všechny nepoužití hlasovací lístky a nepoužití úřední obálky zkompletuje a zapečetí. Ponechá nepoužití hlasovací lístky, určené ke sčítání hlasů. Poté vydá pokyn k otevření volební schránky a přenosné volební schránky v případě, že byla použita pro hlasování. Obsah obou schránek se smísí.

Členové okrskové volební komise spočítají úřední obálky a jejich počet porovnájí se záznamy ve výpisu ze seznamu voličů. Obálky, které nejsou úřední, a hlasovací lístky bez úřední obálky členové vyloučí. Následuje vynětí hlasovacích lístků z obálek a sčítání hlasů pro jednotlivé volební strany a pro jednotlivé kandidáty. Počet hlasů pro volební stranu je dán součtem všech hlasů, které její kandidáti obdrželi.

V praxi nastávají případy, kdy je potřeba, aby členové okrskové volební komise posoudili platnost hlasovacího lístku. Platný hlasovací lístek musí splňovat následující náležitosti vycházející z § 40 zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

Za neplatný hlasovací lístek se považuje lístek, jenž není na předepsaném tiskopise. Neplatný je také ten, na kterém volič nevyznačil ani volební stranu, ani kandidáta, a vyznačil-li v záhlaví sloupce volební strany více než jednu volební stranu. Označil-li v rámečku křížkem před jménem kandidáta více kandidátů, není má být voleno člen zastupitelstva obce, je hlasovací lístek rovněž považován za neplatný. Hlasovací lístek musí být vložen do úřední obálky. Jestliže byl do volební schránky vhozen samostatně, je brán jako neplatný. Manuální pokosení hlasovacího lístku nemá na platnost hlasu vliv, pokud jsou z něj patrné potřebné údaje pro započtení hlasu. V případě, že bylo vloženo do úřední obálky více hlasovacích lístků, jsou považovány za neplatné. Platnost hlasů posuzují členové okrskové volební komise společně.

O průběhu a výsledku hlasování okrsková volební komise vyhotoví zápis. Tento zápis podepíše členové okrskové volební komise. V zápise se uvádí

informace o době počátku a ukončení hlasování, popřípadě detaily o jeho průběhu. Dále se zde uvádí celkový počet osob ve volebním okrsku zapsaných do výpisu ze seznamu, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky, počet odevzdaných obálek, počet hlasů, které jsou po kontrole volební komise považovány za platné pro každou volební stranu, počet platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty, případně stručný obsah oznámení nebo stížností ze strany voličů, které komise přijala, a jejich stručné zjednodušení.

Zápis se vyhotovuje buď ručně písemnou formou, nebo elektronicky na počítaři. Za tímto účelem se využije programové vybavení dodané českým statistickým úřadem.

Členové okrskové volební komise vyhotoví a podepíší zápis o průběhu a výsledku hlasování, předá předseda komise jeden stejnopis českému statistickému úřadu na pracovišti u pověřeného obecního úřadu. Po převzetí zápisu obdrží předseda nebo pověřený člen okrskové volební komise písemný doklad osvědčující, že výsledek hlasování v daném volebním okrsku byl převzat do dalšího zpracování bezchybně.

Následně vydá český statistický úřad pokyn, že okrsková volební komise může své zasedání ukončit. Předseda okrskové volební komise, popřípadě člen volební komise, předá výsledek hlasování všem členům volební komise. Volebním stranám definovaným ustanovením § 43 odst. 4 citovaného zákona za předseda okrskové volební komise výsledek hlasování za volební okrsek na adresu zmocněnce nebo nezávislého kandidáta. Okrsková volební komise zapečetí volební dokumentaci dle § 43 odst. 5 citovaného zákona a předá ji do úschovy obecnímu úřadu. Zpracování volebních výsledků zajistí dle § 45 zákona český statistický úřad, a to ze zápisů o průběhu a výsledku hlasování předaných okrskovými volebními komisemi. Vyhotoví zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce a po podepsání jej předá registračnímu úřadu.

ŠV zápise o výsledku voleb do zastupitelstva obce uvede:

- počet volebních okrsků v obci
- počet okrskových volebních komisí, které předaly výsledky hlasování
- okrskové volební komise, které nepředaly výsledky hlasování
- počet volebních obvodů, pokud byly vytvořeny
- celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamu
- celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky

- počet odevzdaných úředních obálek
- celkový počet platných hlasů, odevzdaných pro každou volební stranu
- počet platných hlasů, odevzdaných pro jednotlivé kandidáty
- jména a příjmení kandidátů, kteří byli zvoleni do zastupitelstva obce, a na kandidátní listině, které volební strany byli uvedeni
- jména a příjmení náhradníků jednotlivých volebních stran⁶²

Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce podepisuje zastupitel obce, jejíž úřad plní funkci registračního úřadu, a zastupitel českého statistického úřadu. Registrací úřad je bezodkladně po odsouhlasení a podepsání vyvěsěn na úřední desce. Státní volební komise vyhledá a uvede celkové výsledky voleb do zastupitelstev uvedených ve Sbírce zákonů.

V této souvislosti bych ráda upozornila na skutečnost, kdy zbytečně propadají preference jednotlivým kandidátům v případě, že volič v rámečku před jménem kandidáta vyznačí jiný symbol než křížek, například kroužek, kterým je zvyklý označovat preferenční hlasy u voleb do Poslanecké sněmovny. Ze zákona o volbách do zastupitelstev obcí a dle pokynů českého statistického úřadu pro postup okrskových volebních komisí při realizaci závazného systému zjištění a zpracování výsledků voleb do zastupitelstev obcí se nepřihlíží k jinému označení kandidáta, než je křížek. Dochází k tomu, že záměr voliče takto není realizován. Doporučovala bych, aby se vyznačování preferenčních hlasů ve všech typech voleb sjednotilo. (§ 40- § 54 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

⁶² § 46, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

11 VZNIK A ZÁNÍK MANDÁTU, NASTUPOVÁNÍ NÁHRADNÍK , NOVÉ VOLBY

Registrace kandidátů vydá podle § 53 zákona o volbách do zastupitelstev obcí kandidát zvoleným za členy zastupitelstva obce osvědčení o zvolení, a to nejpozději do prvního zasedání zastupitelstva.

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením; ke zvolení dojde ukončením hlasování.⁶³ Mandát zaniká z následujících, ze zákona o volbách do zastupitelstev obcí vyplývajících důvodů: jestliže člen zastupitelstva odmítne složit slib nebo jej složí s výhradou, dnem, kdy starosta nebo státní obdrží rezignaci člena zastupitelstva obce na jeho mandát v písemné formě, úmrtím člena zastupitelstva obce, dnem, kdy nastanou volby do zastupitelstva obce, a dnem sloučení obce s jinou obcí nebo jejím připojením.

Mandát člena zastupitelstva obce může také zaniknout z důvodu pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byl člen zastupitelstva odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, jestliže člen zastupitelstva přestal být volitelný dle § 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, popřípadě z důvodu neslučitelnosti funkcí podle § 5 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. To vše po předchozím usnesení zastupitelstva o zániku mandátu z uvedených důvodů dle § 55 odst. 3 citovaného zákona. V případě, že nastane situace neslučitelnosti funkcí, umožní zastupitelstvo zvolenému členu, aby do tří dnů po ustavujícím zasedání učinil právní úkony směřující ke skončení pracovního poměru. Člen zastupitelstva poté musí do tří měsíců po ustavujícím zasedání předložit starostovi předložit doklad o tom, že důvod neslučitelnosti funkcí pominul.

11.1 NASTUPOVÁNÍ NÁHRADNÍK

Uprázdnil-li se mandát v zastupitelstvu obce, nastupuje za člena tohoto zastupitelstva náhradník z kandidátní listiny téže volební strany v pořadí podle

---

⁶³ § 55, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

§ 45 odst. 5, a to dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu.⁶⁴ Tomuto nastoupenému členu zastupitelstva obce jífl nep edává osv d ení registra ní ú ad, ale rada obce, je-li z ízena, nebo zastupitelstvo obce do 15 dn po uvoln ní mandátu. Náhradník obdrží osv d ení o tom, že se stal členem zastupitelstva obce, a ozna ení dne, kdy se jím stal. I v tomto p ípad je t eba dbát na kontrolu neslu itelnosti funkce, a pokud tato neslu itelnost nastane, postupuje zastupitelstvo obce dle § 55 odst. 6 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jestliffe náhradník na uvoln ný mandát není, mandát z stane neobsazen aíl do konce funk ního období zastupitelstva obce.

11.2 NOVÉ VOLBY

V p ípad , že se po et člen zastupitelstva obce sníí o více neíl polovinu oproti po tu ur enému podle zákona, a nejsou-li náhradníci, kte í by nastoupili do funkce člena zastupitelstva obce, je nutné, aby se konaly nové volby. Dalším p ípadem, kdy je t eba nových voleb, je situace, kdy se po et člen zastupitelstva obce sníí pod hranici 5, taktéíl s absencí náhradník , kte í by dle § 56 zákona o volbách do zastupitelstev obcí mohli nastoupit funkci člena zastupitelstva obce. Nové volby se ze zákona musí vypsát, dojde-li ke vzniku nové obce, nové m stské ásti nebo nového m stského obvodu. V posledních –esti m síích funk ního období zastupitelstva obce se nové volby nekonají. (§ 58 zákona o volbách do zastupitelstev obcí)

---

⁶⁴ § 56, zákon . 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve zn ní pozd jích p edpis

12 SOUDNÍ PĚZKUM

Ústavní základ soudního pĚzkumu voleb mĚme spatĚovat jiŤ v l. 4 Ústavy, kde se uvádĚ, Ťe Ťzákladní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.⁶⁵

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí se v nuje soudnímu pĚzkumu v hlavĚ VII, kde se v § 59 odst. 1 uvádĚ, Ťe Ťve v cech chyb a nedostatkĚ v seznamech se lze domáhat rozhodnutí soudu podle zvlá-tního právního pĚdpisu. Za zvlá-tní pĚdpis upravující soudní ochranu ve v cech volebních povafujeme soudní řád správní, a to konkrĚtnĚ paragrafy: § 88 ochrana ve v cech seznamĚ volĚ , § 89 ochrana ve v cech registrace, § 90 neplatnost voleb a hlasování, § 90a řízení ve v cech poru-ení pravidel financování volebnĚ kampanĚ , § 91 ochrana ve v cech zániku mandátu.

ŤAktivní legitimaci k podání návrhu podle § 88 soudního řádu správního ř. 150/2002 (dále jen SĚS) volĚ , který zjistĚ chyby ve stálĚm seznamu volĚ , získá aŤl poté, co obecnĚ úřad (ve lh tĚ 48 hodin po podání námĚtky) jeho námĚtkĚ nevyhovĚ, tedy mu písemnĚ sdĚlĚ, pro námĚtkĚ nelze vyhovĚt, nebo na námĚtku v zákonnĚ lh tĚ kvalifikovanĚ nezareaguje. Nutnost vyerpání tohoto opravného prostĚdku v rámci správního řízení pĚd podáním návrhu k soudu vyplývá jednak z obecnĚ zásady vyerpání opravných prostĚdkĚ pĚd podáním návrhu ve správním soudnictví, jednak z hypotĚzy normy obsaŤenĚ v § 88 odst. 1. ŤV cnĚ pĚ íslu-ným soudem je dle § 7 SĚS krajský soud. PĚ íslu-nost krajskému soudu pĚ isuzuje také § 61 zákona o volbách do zastupitelstev obcí.

Podle usnesení Nejvy-řho správního soudu ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. Vol 82/2006: ŤFunkce soudu v rámci soudního pĚzkumu voleb nemĚ být vykládána tak Ěiroce, Ťe by v kone nĚm dĚsledku jeho práce mĚla nahrazovat, pĚ ípadnĚ doplĚovat Ěinnost volebnĚch orgánĚ , dokonce aŤl ve smyslu pĚepo Ětávání v-ech hlasovacĚch lístĚkĚ na základĚ pouhĚ spekulativnĚ formulované námĚtky.⁶⁶

Osoba, která je zapsaná do seznamu ve volebnĚm okrsku, kde byl volen Ělen zastupitelstva, je oprávnĚna podat návrh na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb a na neplatnost volby kandidáta. Toto oprávnĚní má také volebnĚ strana, jejíŤ kandidátnĚ listina byla zaregistrovaná pro volby do pĚ íslu-nĚho

⁶⁵ l. 4, zákon ř. 1/1993, Ústava Ěské republiky

⁶⁶ Usnesení Nejvy-řho správního soudu ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. Vol 82/2006

zastupitelstva. Tento návrh lze podat nejpozději 10 kalendářních dnů po vyhlášení výsledků Státní volební komisí. Ten, kdo se domnívá, že byla porušena ustanovení zákona o volbách do zastupitelstev obcí zřejmě souborně, jenž mohl ovlivnit výsledky hlasování, má právo podat návrh na neplatnost. Dále může návrh na neplatnost podat i v případě, že se dle § 60 odst. 3 domnívá, že byla porušena ustanovení zákona o volbách, čímž byly ovlivněny výsledky voleb.

13 NÁROKY ČLENŮ VOLEBNÍCH KOMISÍ A NÁROKY MANDÁTŮ

Členové okrskové volební komise mají ze zákona nárok na zvláštní odměnu za výkon funkce. Dle vyhlásky ministerstva vnitra č. 59/2002 Sb. činí odměna člena okrskové volební komise 1300 Kč. Zapisovateli přísluší odměna ve výši 1500 Kč a předsedovi okrskové volební komise odměna 1600 Kč. Dle vyjádření předsedů okrskových volebních komisí, zapisovatelek i ostatních členů komisí je tato částka podhodnocená a bylo by vhodné uvažovat o jejím navýšení, popřípadě ji diferenciovat dle potu voličů v jednotlivých okrscích (zejména s přihlédnutím k času, který je tomuto procesu věnován ze strany všech účastníků).

14 ZÁVĚR

Následující kazuistiku jsem sestavovala na základě archivovaných materiálů z voleb do zastupitelstev obcí, konaných na území Městské části Praha 13 ve dnech 15. a 16. 10. 2010. Materiály byly zapůjčeny Úřadem městské části Praha 13 (odborem občansko-právním) ke studiu a zpracování v prostorách úřadu. Studium těchto materiálů jsem prováděla v období leden až březen 2014.

Zastupitelstvo Městské části Praha 13 rozhodlo dne 16. 6. 2010 na svém 20. zasedání Usnesením č. 502 podle ustanovení § 27 zák. č. 491/2001 Sb. o tom, že Městská část Praha 13 (dále také MČ) bude tvořit jeden volební obvod pro nadcházející komunální volby konané v roce 2010 na území MČ Praha 13. Současně stanovilo dle § 88 odst. 2 zák. č. 131/2000 Sb. o hl. m. Praze v platném znění počet členů nového zastupitelstva pro volební období let 2010–2014, a to v počtu 35. Zastupitelstvo dále uložilo starostovi zveřejnit ve smyslu ustanovení § 27 odst. 3 zák. č. 491/2001 Sb. v platném znění oznámení o vytvoření jednoho volebního obvodu, počet členů zastupitelstva MČ Praha 13 pro volební období let 2010–2014 a potebný počet podpisů na peticích pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů vypočtený podle přílohy zákona č. 491/2001 Sb. na úřední desce MČ.

Městská část Praha 13 měla podle sčítání SÚ k 31. 12. 2009 celkem 59 443 obyvatel. Zákon o hl. m. Praze v ustanovení § 88 stanoví pro městské části s více než 30 000 (do 70 000) obyvatel rozpočet členů zastupitelstva, a to od 25 do 35 členů. Toto číslo je dále rozhodující pro stanovení počtu podpisů na peticích pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů.

Při rozhodování o počtu členů zastupitelstva pro volební období let 2010–2014 vycházelo zastupitelstvo jednak z počtu obyvatel dle informace SÚ, jednak z rozsahu, členění a velikosti spravovaného území a s ohledem k praktickým zkušenostem ze stávajícího volebního období rozhodlo, že i pro nadcházející volební období bude mít městská část 35 členů zastupitelstva.

Úřad MČ v souladu se zákonem o volbách vyvšil dne 17. 6. 2010 oznámení o vytvoření jednoho volebního obvodu na území Městské části Praha 13 pro komunální volby konané v roce 2010, počet členů zastupitelstva Městské části Praha 13 pro volební období let 2010–2014 a o potebném počtu podpisů na

peticích pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů vypočetném podle přílohy zákona č. 491/2001 Sb. v platném znění na úřední desku v psané i elektronické podobě, a to ve lhůt dvou dnů ode dne rozhodnutí zastupitelstva, tedy ve lhůt nejpozději 83 dnů před dnem voleb. Po tyto podpisy na peticích vycházejí, jak již bylo uvedeno, z počtu obyvatel Města k datu 1. 1. 2010 a činí 59 443 podpisů. Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí volební strana ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími její kandidaturu s uvedením jména, příjmení, data narození a místa, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu. Podpisy samotných kandidátů se nezapočítávají. Číslo vypočetné podle přílohy se zaokrouhluje na celé číslo směrem nahoru. Pro nezávislé kandidáty platilo, že u obcí nad 50 000 obyvatel musí předložit petici 1 % z počtu obyvatel, nejméně však 1000 podpisů, v případě sdružení nezávislých kandidátů bylo požadováno 7 %, nejméně však 4162 podpisů. Tato úprava nedoznala žádné změny, kteroumi zákon o volbách do zastupitelstev obcí od roku 2010 prošel, žádnou změnou a platí i v současné době.

Volby do zastupitelstev obcí byly vyhlášeny dne 18. 6. 2010 rozhodnutím prezidenta republiky č. 207/2010 Sb., které bylo zveřejněno ve Sbírce zákonů. Rozesláno bylo 25. 6. 2010 a tento den se tak považuje za den vyhlášení voleb. Po vyhlášení voleb vytvořil Úřad městské části pracovní skupinu pro řízení a organizaci voleb, složenou převážně z vedoucích pracovníků jednotlivých odborů, a to obecně-správního, odboru informatiky, odboru školství, odboru hospodářské správy a odboru ekonomického. Pracovní skupinu vede tajemnice úřadu. Členové pracovní skupiny jsou souasnými nositeli konkrétních úkolů vycházejících ze zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Dále byl vytvořen harmonogram zásadních úkolů včetně definice odpovědných odborů. Tento materiál projednala a vzala na vědomí jako informaci i rada městské části dne 26. 7. 2010 na své 11. schůzi.

Po vyhlášení voleb začal v městské části pracovat registrační úřad složený z pracovníků úřadu s osvědčením dle § 10 odst. 1 písm. g) zákona č. 491/2001 Sb. v platném znění. Registrační úřad poskytl zveřejněným na úřední desce dne 14. 7. 2010 volebním stranám potřebné informace k podání kandidátních listin, jména a kontaktní údaje pracovníků registračního úřadu oprávněných k přijetí kandidátních listin, včetně termínu, do kdy a kde lze kandidátní listiny dle § 21

odst. 3 zák. . 491/2001 Sb. podat. Registra ní ú ad volebním stranám poskytl i nezbytné informace z volebního zákona a vyhlá-ky MV R . 59/2002 Sb. pot ebné k podání kandidátních listin, v etn odkazu na tyto právní p edpisy. Ze zákona je z ejmé, fle kandidátní listiny musejí volební strany podat nejpozd ji dne 10. 8. 2010 do 16:00 hodin.

Ve stanovené lh t do 10. 8. 2010 do 16:00 hodin podalo kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva prost ednictvím svých zmocn nc celkem 10 volebních stran. Jednalo se o tyto subjekty: 1. eská strana sociáln demokratická, 2. Komunistická strana ech a Moravy, 3. Ob ané.cz, 4. Ob anská demokratická strana, 5. Ob anská koalice Prahy 13 ó Ob ané Prahy 13 bez politické p íslu-nosti a Nezávislí, 6. Strana práv ob an ó Zemanovci, 7. Strana zelených a ob ané Prahy 13, 8. TOP 09, 9. V ci ve ejné a 10. K es anská a demokratická unie ó eskoslovenská strana lidová. Do zastupitelstva nekandidoval fládný nezávislý kandidát ani sdružení nezávislých kandidát , a fládný volební subjekt proto nep íkládal ke své kandidátní listin petici podepsanou voli i podporujícími jeho kandidaturu. Volební strany m ly mofnost uvést na kandidátní listin nejvy—í mofný po et kandidát , tj. 35 ó dle rozhodnutí zastupitelstva ze dne 16. 6. 2010. Volební strana V ci ve ejné podala kandidátní listinu dne 10. 8. 2010 v 13:50 a uvedla na ní 35 kandidát , Komunistická strana ech a Moravy (dále jen KS M) podala kandidátní listinu 5. 8. 2010 s 32 kandidáty, Strana práv ob an ó Zemanovci (dále jen SPOZ) p edloflila registra nímu ú adu kandidátní listinu 10. 8. 2010 v 11:05 a uvedla na ní 28 kandidát , Ob ané.cz podali kandidátní listinu dne 10. 8. 2010 v 13:50 se —esti kandidáty, K es anská a demokratická unie ó eskoslovenská strana lidová (dále jen KDU- SL) p edloflila kandidátní listinu 10. 8. 2010 v 9:15 a uvedla na ní 35 kandidát , Strana zelených a ob ané Prahy 13 p edali kandidátní listinu dne 10. 8. v 10:00 s po tem 35 kandidát , TOP 09 podala dne 9. 8. 2010 kandidátní listinu, která obsahovala údaje 35 kandidát , eská strana sociáln demokratická (dále jen SSD) podala kandidátní listinu dne 9. 8. 2010 v 9:20 s po tem 35 kandidát , Ob anská koalice Prahy 13 ó Ob ané Prahy 13 bez politické p íslu-nosti a Nezávislí podala dne 6. 8. 2010 kandidátní listinu, která obsahovala 35 kandidát a jednoho náhradníka, a Ob anská demokratická strana (dále jen ODS) podala kandidátní listinu dne 10. 8. 2010 v 8:45. Z vý-e uvedeného je z ejmé, fle v t-ina volebních subjekt podala kandidátní listiny afl dne 10. 8. 2010, tedy v poslední den lh ty stanovené zákonem.

Všechny volební strany připojily ke kandidátním listinám prohlášení kandidátů v souladu s ustanovením § 22 odst. 3 zák. č. 491/2001 Sb. Při podání kandidátních listin bylo každé volební straně předáno potvrzení o převzetí s vyznačením termínu podání, jména osoby, která kandidátní listinu podala, a jejího označení (zmocněnec nebo náhradník zmocněnce), počet kandidátů uvedených na kandidátní listině, přílohy a specifikace úprav. Potvrzení podepsali pracovníci registračního úřadu s osvědčením a osoba, která kandidátní listinu podávala – obvykle to byl zmocněnec volební strany, v některých případech i jeho zástupce. Potvrzení obsahuje i razítko úřadu se státním znakem.

Okamžitě po podání kandidátních listin byly jejich kopie včetně příloh postoupeny českému statistickému úřadu k založení registru kandidátů v souladu s ustanovením § 6 odst. 1 vyhl. MV č. 59/2002 Sb. v platném znění.

Bezprostředně po podání kandidátních listin, tedy ve lhůtách od 66 do 60 dnů před dnem voleb, přistoupil registrační úřad dle ustanovení § 23 odst. 1 zák. č. 491/2001 Sb. k jejich přezkoumání. Drobné nedostatky, například překlepy ve jménech kandidátů, chybné údaje o věku a povolání kandidátů, byly odstraněny zmocněncem volební strany bez výzvy registračního úřadu. Volební strany rovněž využily zákonné lhůty dané ustanovením § 23 odst. 1 a prostřednictvím svých zmocněnců provedly úpravy i změny na kandidátních listinách, například posunutí číselné řady kandidátů. Registrační úřad však zjistil v některých případech nedostatky, které volební zmocněnci neodstranili, a proto volební strany vyzval dle ustanovení § 23 odst. 1 zák. 491/2001 Sb. k jejich odstranění – lo v t-inou o odstranitelné vady.

Největší problém nastal v případě volební strany KDU-ČSL, kde vznikla pochybnost o trvalém pobytu a státním občanství kandidátky L. D. Registrační úřad stanovil zmocněncům volebních stran zákonnou lhůtu k odstranění nedostatků, a to do 23. 8. 2010 do 16:00 hod. dle ustanovení § 23 a § 67 citovaného zákona. Kandidátka L. D. se v zákonné lhůtě dostavila a registračnímu úřadu předložila doklad totožnosti, ze kterého bylo zřejmé, že na území Města Praha 13 má trvalý pobyt, ale nejde o státní občanku ČR ani jiného státu, jí právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Účlo o státní občanku Ukrajiny. Registrační úřad proto dne 24. 8. 2010 rozhodl v souladu s ustanovením § 23 odst. 2 písm. e) zákona o volbách tak, že na kandidátní listině KDU-ČSL kandidátku

paní L. D. –krtl. V od vodn ní tohoto rozhodnutí byl tento krok detailn rozpracován. Rozhodnutí bylo zve ejn no na ú ední desce registra ního ú adu, doru eno zmocn nci volební strany a kandidátce.

Dne 24. 8. 2010 byly zaregistrovány kandidátní listiny ostatních volebních stran: V ci ve ejné, KS M, SPOZ, ODS, Ob ané.cz, Strana zelených a ob ané Prahy 13, TOP 09, SSD, Ob anská koalice Prahy 13 ó Ob ané Prahy 13 bez politické p íslu–nosti a Nezávislí. Rozhodnutí o registraci bylo vyv –eno na ú ední desce registra ního ú adu, doru eno zmocn nci konkrétní volební strany a zmocn nc m ostatních volebních stran.

Volební strana KDU- SL ani kandidátka paní L. D. se v zákonné lh t dvou pracovních dn ode dne doru ení rozhodnutí o –krtnutí kandidáta (ze dne 24. 8. 2010) nedomáhala ochrany u M stského soudu v Praze dle ustanovení § 59 odst. 2 zákona o volbách (soudní p ezkum), nepodala v zákonné lh t do dvou dn ode dne doru ení návrh na zru–ení tohoto rozhodnutí, a proto registra ní ú ad vydal dne 27. 8. 2010 rozhodnutí, kterým registroval kandidátní listinu volební strany KDU- SL dle § 23 odst. 3 písm. a) zákona o volbách, v od vodn ní v–ak tuto skute nost uvedl s tím, že kandidátka . 20 (paní L. D.) nespl uje podmínku volitelnosti a jde o takovou p ekáflku volitelnosti, která nem že pominout ke dni voleb, a tudífl byla kandidátka rozhodnutím registra ního ú adu na kandidátní listin –krtnuta. Na hlasovacím lístku z stalo po adové íslo p vodn ur ené pro tuto kandidátku neobsazené. Registrace jinak bezvadné kandidátní listiny byla proto provedena na podklad rozhodnutí o –krtnutí kandidáta.

Rozhodnutí o registraci kandidátních listin nenapadla fládná volební strana u M stského soudu v Praze v zákonné lh t dle § 59 odst. 2 zákona o volbách.

Registra ní ú ad v souladu s ustanovením § 13 odst. 1 písm. b) volebního zákona informoval dne 27. 8. 2013 starostu o registraci kandidátních listin jednotlivých volebních stran do zastupitelstva M stské ásti Praha 13.

Dne 30. 8. 2010 p istoupil registra ní ú ad dle § 7 vyhlá–ky MV R . 59/2002 Sb. k losování po adí volebních stran, jejichfl kandidátní listina byla zaregistrovaná, na hlasovacím lístku. K losování byli p izváni jejich zmocn nci. Ú astnili se zmocn nci stran SSD, KS M, KDU- SL, Ob anská koalice Prahy 13 ó Ob ané Prahy 13 bez politické p íslu–nosti a Nezávislí, SPOZ a V ci ve ejné. O výsledku losování byl vyhotoven protokol s uvedením vylosovaných ísel volebních stran. Na hlasovacím lístku budou volební strany uvedeny v tomto

po adí: 1. Vci ve ejné, 2. KS M, 3. SPOZ, 4. Ob ané.cz, 5. KDU- SL, 6. Strana zelených a ob ané Prahy 13, 7. TOP 09, 8. SSD, 9. Ob anská koalice Prahy 13 ó Ob ané Prahy 13 bez politické p íslu-nosti a Nezávislí, 10. ODS.

Registra ní ú ad v mezidobí spolupracoval s SÚ na vedení, úpravách a kontrolách registru kandidát . Aktualizace této databáze probíhala pr b fln . Registra ní ú ad také zaji- uje tisk hlasovacích lístk , probíhá n kolik kontrol, poslední kontrolu p ed tiskem provád jí po dohod s registra ním ú adem i zmocn nci volebních stran. Hlasovací lístky, stejn jako ostatní volební materiály, tiskne Moraviapress, a. s.

Ú ad m stské ásti krom pln ní úkol registra ního ú adu plnil b flné úkoly vyplývající mu ze zákona o volbách . 491/2001 Sb. ó starosta stanovil volební místnosti v intencích § 26 odst. 2 citovaného zákona, stanovil minimální počet len okrskových volebních komisí s p íhlédnutím k po tu voli v jednotlivých okrscích dle § 15 písm. d) zákona, to v-e ve lh t do 16. 8. 2010. Dále dne 27. 8. 2010 starosta dle § 15 písm. f) a 17 odst. 6 zákona . 491/2001 Sb. citovaného zákona jmenoval zapisovatele okrskových volebních komisí. Zapisovatelí v-ech 50 volebních komisí, ve kterých voli i odevzdávali hlasy pro kandidáty do zastupitelstva M Praha 13, byli zam stnanci Ú adu m stské ásti Praha 13. Jmenování zapisovatel , stejn jako stanovení volebních místností a stanovení minimálního po tu len komisí, bylo zve ejn no na ú ední desce, a to v elektronické i psané podob .

Volební místnosti jsou situované v základních -kolách na území této m stské ásti, dále v mate ské -kole Ke Koh-i-nooru, v Dom d tí a mládefle Stod lky. Nevzdálen j-í a také nejmen-í volební místnost (. 1124) je umíst na v Klubovn hasi ské zbrojnice T ebonice. Volební komise jsou -esti lenné (v etn zapisovatele), komise . 1083, 1084 a 1122, kde po et voli p evy-uje 1100, jsou osmi lenné.

Na ú ední desce, a to jak v elektronické, tak v psané podob , ú ad zve ej uje informace pot ebné pro voli e k volbám. Nap íklad je zde i informace pro ob any EU, kte í cht jí hlasovat ve volbách do zastupitelstev obcí, o nutnosti po fládat o zápis do dodatku stálého seznamu voli v etn lh ty a kontakt . Ob ané (resp. voli i) mají pot ebné informace k dispozici také formou asopisu STOP, který vydává radnice M Praha 13 pro své ob any a doru uje jej do bytových schránek.

Jak jsem již uvedla, na území Městské části Praha 13 probíhají pro volby do zastupitelstev obcí 50 okrskových volebních komisí, kam své zástupce delegují volební strany. Pokud tato místa nejsou obsazena volebními stranami, jmenuje na neobsazená místa další členy komisí, a to ať do stanoveného minimálního počtu, starosta. Komise tedy tvoří jak delegovaní, tak jmenovaní členové. Volební strany mají možnost ze zákona své zástupce delegovat nejpozději do 15. 9. 2010, a to jednoho člena a jednoho náhradníka, v souladu s ustanovením § 17 odst. 2 zákona č. 491/2001 Sb.

Navržený členové okrskových volebních komisí na svém prvním zasedání, které se uskutečnilo dne 23. 9. 2010 a které svolal dle ustanovení § 15 odst. e) zák. č. 491/2001 Sb. starosta, nejprve složili slib člena okrskové volební komise dle § 17 odst. 4) citovaného zákona a poté si každá komise vylosovala předsedu a místopředsedu komise. Vylosování členové komise si převzali zákony a pokyny

SÚ ke zpracování volebních výsledků. Vzhledem k tomu, že městská část spojila toto první zasedání se schůzkou k volebnímu zákonu a zpracování volebních výsledků, které zajišťuje SÚ, účastníci se této instruktáží v těchto volebních komisích, čímž je zajištěna jejich dobrá informovanost a nedochází tak k žádným pochybením. Městská část toto ustanovení aplikuje již řadu let i přes jistou časovou a organizační náročnost, neboť od data nominace do komisí (15. 9. 2010) do data, kdy se musí první zasedání uskutečnit (24. 9. 2010) je na svolání volebních komisí a organizační přípravu velmi málo času.

Starosta Městské části Praha 13 dne 9. 9. 2010 v souladu s ustanovením § 29 zák. č. 491/2001 Sb. zveřejnil oznámení o době a místě konání voleb do zastupitelstev obcí na úřední desce Úřadu městské části Praha 13 v elektronické i psané podobě a dále také na území každého z 50 volebních okrsků.

Registrační úřad obdržel dne 17. 9. 2010 prohlášení 11 kandidátů volební strany Věci veřejné o vzdání se kandidatury. Vzhledem k tomu, že se tak stalo již po registraci kandidátních listin, bylo postupováno v souladu s ustanovením § 24 odst. 4 citovaného zákona. Okrskové volební komise byly informovány o tom, že údaje o kandidátech zůstávají na hlasovacích lístcích, avšak při zjištění výsledků voleb se k hlasům odevzdaným pro tyto kandidáty nepřihlíží. Zároveň tím snižuje i počet kandidátů volební strany Věci veřejné. Registrační úřad zveřejnil ve dnech voleb prohlášení kandidátů o vzdání se kandidatury ve volebních místnostech na území Městské části Praha 13.

Starosta M Praha 13 dne 24. 9. 2010 poskytl v-em volebním stranám informaci o tom, že na území M stské části nevyhradil plochu pro vylepení volebních plakátů .

Starosta M Praha 13 dále dle § 25 odst. 5 zák. . 491/2001 Sb. v platném znění zajistil doručení hlasovacích lístků voličům do jejich bytových schránek. Roznos hlasovacích lístků zajišťovali pracovníci Úřadu městské části Praha 13.

Úřad M Praha 13 dne 13. 10. 2010 v 16:00 hodin uzavřel seznamy voličů a zahájil tisk výpisů ze seznamu voličů dle vyhl. MV ČR . 59/2002 Sb.

Výpisy ze stálého seznamu voličů a dodatku předal dne 15. 10. 2010 Úřad M Praha 13 v ranních hodinách zapisovatelům a předsedům jednotlivých okrskových volebních komisí spolu s další volební dokumentací, psacími potřebami, hlasovacími lístky a úředními obálkami, včetně posledních instrukcí registračního úřadu.

V průběhu hlasování provedl registrační úřad návštěvu v každé volební místnosti, kde mimo jiné zkontroloval správnost vyvěšení hlasovacích lístků, ověřil si, že za přítomnosti voličů jsou k dispozici psací potřeby a že jsou vyvěšena všechna oznámení o vzdání se kandidatury.

Po skončení hlasování se uzavřely volební místnosti a členové okrskových volebních komisí začali sítat hlasy. Postupovali dle pokynů SÚ, instruktaže ze zákona a volebního zákona. Ke zpracování výsledků bylo použito softwarové vybavení SÚ a výsledky byly na přebíracím místě SÚ v budově Úřadu M Praha 13 převzaty bezchybně .

SÚ vyhotovil Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce, ze kterého je zřejmé, že všech 50 volebních okrsků předalo výsledky hlasování, jehož se zúčastnilo 17 585 voličů , kterým byly vydány úřední obálky, z celkového počtu 42 523 voličů zapsaných ve výpisech ze seznamu voličů a jejich dodatků .

Bylo zvoleno 35 členů zastupitelstva z následujících volebních stran: V cíveřejně o Erika Prausová; KS M o Jan Zeman, Ladislav Strejček; Strana zelených a občanů Prahy 13 o Zuzana Drhová, Marcela Plesníková, Olga Sedláková; TOP 09 o Petr Praus, Soňa Dóřlová, Libor Jirků , Antonín Krejčík, Radek Dlesk, Kateřina Helikarová, Vojtěch Těřferna, Lenka Kotková, Jakub Lapáček; SSD o Aleš Mareš, Lucie Inmanová, Lubomír Chudoba, Eva Montgomeryová, Jiřina Necká , Jaromír Vacek; Občanská koalice Prahy 13 o

Občané Prahy 13 bez politické příslušnosti a Nezávislí o Vítězslav Panocha, Eva Vítková; ODS o David Vodráfka, Petr Zeman, Miloš Gregar, Zbyněk Pastrák, Ludmila Tichá, Gabriela Kloudová, Petr Kufel, David Zelený, Vít Bobysud, Miroslav Křífek, Pavel Sirotek a Věra Herzánová.

Do zastupitelstva Městské Prahy 13 získali mandát zástupci celkem sedmi volebních stran. Ostatní volební strany (KDU-ČSL, SPOZ a Občané.cz) mandát v zastupitelstvu nezískaly. Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva Městské Prahy 13 podepsal zástupce KSČM a zástupce registračního úřadu, který jej ihned vyvěsil na úřední desku. Výsledky hlasování za jednotlivé okrsky byly dle ustanovení § 43 odst. 4 zák. č. 491/2001 Sb. v platném znění postoupeny těm volebním stranám, jejichž kandidátní listina byla zaregistrovaná, ale které neměly zastoupení v okrskové volební komisi.

Registrační úřad ani jiný odbor Úřadu městské části Praha 13 neobdržel v průběhu voleb ani v období před jejich zahájením žádnou stížnost na organizační zabezpečení voleb, popřímo na průběh volební kampaně. Nejistil žádné jednání, které by narušovalo rovnost volebních stran nebo volební kampaň a porušovalo volební zákon. Dne 16. 10. 2010 však byla Úřadu městské části doručena okrskovou volební komisí č. 1120 stížnost pana J. T., který poukázal na to, že došlo k porušení volební agitace ve smyslu ustanovení § 30 volebního zákona, a žádal o prošetření. Ve stejné věci podala volební stížnost i volební strana TOP 09, a to k Městskému soudu v Praze. Ve své stížnosti popisuje, stejně jako stěžovatel J. T., neetnou a nepoctivou volební kampaň, kdy se údajně 14. 10. 2010 na území Městské části Prahy 13 pohybovalo vozidlo tmavé barvy, označené logem TOP 09, a hlasitě oznamovalo z megafonu: „Štroubíme pro změnu, volte TOP 09, zpoplatníme parkování, zastavíme privatizaci.“ Volební strana kontaktovala v této věci městskou a státní policii.

Volební strana TOP 09 uvádí, že šlo o jednání, které mělo vyvolat dojem, že se jedná o kampaň vedenou TOP 09, a dle toho popírá. Naopak v jednání neznámého pachatele (jeho zjištění a další postup ve věci by měly být záležitostí Policie ČR po oznámení TOP 09) spatřuje zjevný a připravovaný útok na zákonem chráněné zájmy. Voliči byli podle názoru TOP 09 uvedeni v omyl, byla poškozena jejich práva a možnost se svobodně rozhodovat na základě objektivních informací. Volební strana TOP 09 v této věci podala návrh k Městskému soudu v Praze na neplatnost voleb a neplatnost hlasování do

zastupitelstva M Praha 13. Tento návrh byl usnesením M stského soudu v Praze . j. 9 A 224/2010-32 ze dne 16. 11. 2010 jako ned vodný zamítnut. V tomto smyslu byl informován i st flovatel pan J. ^{TM}, a to dne 1. 12. 2010.

Registra ní ú ad p edal nov zvoleným len m zastupitelstva osv d ení o zvolení dne 25. 11. 2010.

Cílem mé práce bylo definovat proces voleb do zastupitelstev obcí podle zákona č. 491/2001 Sb. v platném znění a vyhlásky MV ČR č. 59/2002 Sb., upozornit na podle mého názoru sporné otázky tohoto zákona v konkrétních situacích, jak jsem je v rámci studia citovaného zákona a dalších právních předpisů vnímala, a navrhnout případné změny, které by byly z mého pohledu vhodné; v praktické části pak v rámci kazuistiky představit přípravu a průběh voleb do zastupitelstva Městské části Praha 13. Jak jsem již uvedla v předchozích kapitolách, bylo by vhodné sjednotit způsob význaování preferencí ve všech typech voleb jedním symbolem, nebo zbytek dochází k tomu, že se k jinak význaeným preferencím nepřihlíží. V případě voleb do zastupitelstev obcí pouhije volič například kroužek, jak je zvyklý význaovat preference ve snmovních volbách, a k takto význaené preferenci volební komise nemůže přihlídnout. nepřihlíží tím tak ani záměru suveréna (voliče) preferovat svého kandidáta. Domnívám se, že jednotný způsob význaování preferencí by voliči uvítali.

Při zpracování své diplomové práce jsem pracovala s řadou odborné literatury, která mi poskytla mnoho materiálu pro uchopení problematiky voleb do zastupitelstev obcí. Nejvíce informací mi však poskytly dle mého názoru stejní prameny, jimiž byl zákon o volbách do zastupitelstev obcí a takéž zákon o obcích. Studium těchto pramenů bylo pro mne nejvíc přínosem.

Přínos mé práce spatřuji v poskytnutí uceleného textu, jenž odráží obraz problematiky voleb do zastupitelstev obcí. Při studiu výše zmíněných pramenů jsem nabyla mnoho nových a pro mou osobu cenných vdomostí, které bych ráda poučila dále ve své profesní praxi.

15 RESUMÉ

The topic of my thesis is the elections to municipal assemblies.

My work is divided into 13 chapters, which provide explanation of the key terms related to the issue of elections to municipal assemblies.

In the beginning of my work I introduce an outline of the local government in the Czech Republic, which needs to be considered in order to complete the understanding of the issue. This part deals with the municipality as the basic local government unit, its basic characteristics and the performance of its independent and delegated powers. I also examine the constitutional anchoring of the suffrage (the principles of equality, freedom and secret ballot) and then I developed the theme of the voter, his right to stand and the suffrage, and obstacles related to these rights which may occur.

In my work, I also concentrate on the definition of the term of the Municipal Assembly, as the election of its members is the main topic of my work. In this chapter, I also provide details on the assembly functions and characteristics of its members and internal bodies. An important part of my work is the chapter dealing with electoral bodies, which are necessary for actual act of elections to municipal assemblies. A part of this chapter defines the activities and powers of individual bodies, such as the Czech Statistical Office, the State Election Commission, the Ministry of Interior, the municipality with expanded competence, the municipality, the mayor and the district election committee.

I also focus on nomination lists, their compulsory elements and they way in which the political parties and the independent candidates are listed. In this chapter, I describe the process of registration of candidates and the situations in which the nomination for Assembly may expire. This chapter develops the concept of the ballot and the requirements arising from the Law on Elections to Local Assemblies. The chapter is devoted to voting precincts and districts where voters cast their ballots. I also focus on the statutory specification of so-called polling stations where actually the voters cast their ballots. This chapter also describes the role of the district election committee and the rules which the voters must follow during voting at polling stations.

The following chapter focuses on counting and announcing the results of the vote. Here I also look into the issue of assessment of the ballot validity. This

chapter describes the procedures followed by the chair of district election committee and other electoral bodies who have the competence to count the votes. In particular the work of the district election committee after polling stations is closed such as counting of votes and subsequent communication of results to superior election bodies is scrutinized.

Next I concentrate on the issue of marking the preference votes by voters and the related problem of mutilated ballot due to the different way the preference votes are marked in different types of elections. The Law on Elections to Local Assemblies provides a procedure that addresses the resignation and getting a new alternate into the member's seat in the assembly. This issue together with the announcement of new elections is developed in the following chapter. The penultimate chapter discusses the judicial review of elections, its various types and the legislation connected with the issue. The final chapter refers to the methods of remuneration of the members of district committees and the debate whether the amount is adequate to their work. In the final part of my work, I decided to include a Case Report I wrote with the intention to describe the preparation and process of the elections to the Assembly of the Borough of Prague 13.

16 SEZNAM LITERATURY

A. Prameny

1. Zákon . 491/ 2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon . 128/ 2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon . 1/ 1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
4. Usnesení předsednictva České národní rady . 2/ 1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

B. Literatura

1. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 250 s. ISBN 978-802-4729-084.
2. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009., 837 s., ISBN 978-80-7400-049-2.
3. HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 2. rozšířené. Praha: C.H.Beck, 2003., 1300 s., ISBN 80-7179-740-5.
4. KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2009. sv. 2., 1441 s., ISBN 978-80-7380-140-3.
5. KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozšířené vyd. Plzeň: Aleš, s.r.o., 2007, sv. 1., 1441s., ISBN 978-80-7380-140-3.
6. KOŘÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*, vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 240 s., ISBN 978-808-7576-281.
7. KOUDELKA, Zdeněk, Radek ONDRU^{TM}a Petr PRŮCHA. *Zákon o obcích: Komentář*. Praha: Linde Praha, a.s., 310 s., ISBN 80-7201-326-2.

8. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007., 400s., ISBN 978-807-2016-655.
9. KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006., 481 s., ISBN 80-86946-01-0.
10. MOLEK, Pavel a VOJTECH TĚMÍ EK. *Soudní praxe v obcích*. Praha: Linde Praha, a.s., 331 s., ISBN 80-7201-639-3.
11. NOVOTNÝ, Vladimír. *Územní samospráva České republiky*. 1. vyd. Praha: CEVRO Institut, 70 s., ISBN 978-80-86816-22-7.
12. Kolektiv autorů. *Meritum obce 2008-2009*. Praha: ASPI, 2008, 1092 s., ISBN 978-807-3573-317
13. *Obec a právo: legislativní práce pro starosty menších obcí* / editoři Václav Henych, Jiří Kaucký. Praha: Raabe, 2007. ISSN 1802-8160.
14. PODHRÁZSKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran.*, 2. rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008, 391 s. Judikatura (ASPI). ISBN 978-80-7357-291-4.
15. SUCHÁNEK, Radovan a VOJTECH TĚMÍ EK. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, 383 s., ISBN 80-872-1218-5.
16. *Volby, demokracie, politické svobody*. Vyd. 1. Editor Marek Antoš, Jan Wintr. Praha: Leges, 2010, 224 s., ISBN 978-808-7212-622.

B. Ostatní zdroje

Ministerstvo vnitra: Volby do zastupitelstev obcí. Stanoviska k volbám In: Mvcr.cz: Oficiální server ministerstva vnitra [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanoviska-k-volbam-obce-trvaly-pobyt-kandidata-a-nasledne-zvoleneho-clena-zastupitelstva-obce-v-souvislosti-s-volbami-do-zastupitelstev-obci.aspx>

C. Judikatura

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 5. 2., sp. zn. Pl. ÚS 34/02

Nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 5/2003

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 5. 2006, sp. zn. 15 Ca 164/2005

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2006, sp. zn. Vol 5/ 2006

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 768/06

Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 12. 2000, sp. zn. 23C 106/2000

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2006, sp. Zn. Vol 82/2006